

ἜΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

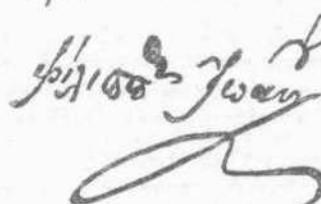
Τόμος Δέκατος

Συνδρομή ἰτησίαι: Ἐν Ἀθήναις πρ. 10, ἐν ταῖς παροχταῖς πρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20. - Ἀποσυνδρομαὶ ἔργονται ἐπὶ τὴν ἰανουαρίου καὶ τοῦτους κατὰ τὴν ἰτησίαν - Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

2 Νοεμβρίου 1880

Πανομοίωτον τῆς γραφῆς τοῦ
ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

ἢ φίλον σαυτῷ μὴ ἴσθ' ἀνδρα θῆς λέγον.
 ἢ Δεινὴ γὰρ ἔστιν ἡ δουρασία τούτου,
 ἢ ἢ δὴ δὴ ἰάσθαι βαρμένων ἔχει σθένος.
 ἢ καὶ ἐν λέξει τοὺς προσους χρυσὸς γὰρ,
 ἢ ὡς ἀνδρ' εὐλαστοὺς μὴ λίσσασθαι κατὰ δόξαν,
 ἢ ὅμως γαίοντ' ἀνὴρ καὶ εὐνοιοῖ σοι βλάβη.
 Ἐν Ἀθήναις ἡ 7 Μαΐου 1864

[Ἐκ τοῦ λευκώματος τῆς Κυρίας Α. Δ.]

Ἐπειδὴ εἶν' ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἐκδοσις τῆς Ἔστιας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητάς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

Ἐδμόνδος δὲ Ἀμίικς (Edmondo De Amicis), ἐκ Λιγύης, ὁ δημοτικώτερος ἴσως καὶ γενικώτερον ἀρέσκων μεταξὺ τῶν συγχρόνων Ἰταλῶν συγγραφέων, ἐγεννήθη τῷ 1846 ἐκ γονέων Γενουαίων. Ἀπ' οὗ συνεπλήρωσε τὰς γυμνασιακὰς του σπουδὰς, εἰσηλθεν εἰς τὴν στρατιωτικὴν Σχολὴν τῆς Μοδέναις, ὅπου ἐξῆλθε τῷ 1865 φέρων τὸν βαθμὸν ἀνθυπολοχαγοῦ, καὶ ἐν ἔτει 1866 ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην τῆς Κουστόζας. Ἐν ἔτει 1867 εὗρίσκει αὐτὸν ἐν Φλωρεντίᾳ διευθυντὴν τῆς «Στρατιωτικῆς Ἰταλίας». Μετὰ δὲ τὴν εἰς Ῥώμην εἰσβολὴν τῶν Ἰταλῶν ὁ δὲ Ἀμίικς, νομίσας ὅτι τὸ στάδιόν του ὡς ἐθελοντοῦ τῆς Ἰταλικῆς ἀνεξαρτησίας ἐπερατώθη, ἄλλως τε καὶ φύσει ἀλλότριος πρὸς τὸν μονότονον βίον τοῦ στρατιώτου, ἔδωκε τὴν παραίτησίν του, ὅπως ἀφιε-

ρωθῇ καθ' ὅλοκληρίαν εἰς τὰ γράμματα, ἐν οἷς εἶχεν ἀφήσῃ ἕγνη ἀνεξίτηλα διὰ τῶν «Σχεδιογραφημάτων τῆς στρατιωτικῆς ζωῆς», δημοσιευθέντων κατὰ πρότον ἐν τῇ «Στρατιωτικῇ Ἰταλίᾳ», καὶ τῶν «Ἀδελφῶν», πρῶτος κατορθώσας νὰ παραστήσῃ διὰ σκηνῶν, ἄλλοτε βωμανικῶν ἢ δραματικῶν, καὶ ἄλλοτε ἠρωϊκῶν, τὸν ἰταλικὸν στρατιωτικὸν βίον. Ἀληθὴς καλλιτέχνης, ἀνατραφεὶς ἐκ νεαρᾶς του ἡλικίας εἰς τὸν θαυμασμὸν τῆς τέχνης τοῦ Μανζόνι, καὶ προτραπεὶς εἰς τὸ συγγραφικὸν ἔργον ὑπ' αὐτοῦ τούτου, καθ' ὃν ἀκόμη γράνον ἐπίστελλε πρὸς αὐτὸν τοὺς πρώτους του νεανικοὺς στίχους, κατορθώσας διὰ τῶν ἀτομικῶν του παρατηρήσεων καὶ τῆς μαγείας τῆς τέχνης νὰ μεταδώσῃ ζωὴν εἰς ἀντικείμενα, ἅτινα διαφεύγουσι τὸ βλέμμα τοῦ κοινοῦ παρατηρητοῦ, ἢ παρατηροῦνται μὲν, ἀλλὰ δὲν εὗρίσκουσι καὶ τὴν ἀρκοῦσαν εὐφύαν, τὴν ἰκανὴν ν' ἀναπαρστήσῃ διὰ τοῦ καλέμου τὰς γενομένας ἐντυπώσεις. Ὁ δὲ Ἀμίικς συνηθάνθη τὴν συγγραφικὴν του δύναμιν ἀπότου εὗρε τὸ μυστήριον τοῦ νὰ ἐλκῆ πρὸς ἑαυτὸν συμπαιθτικῶς καὶ νὰ συγκινή τὸν ἀναγνώστην. Ἀδέσμευτος καὶ μεγαλοφυῆς, ἔπλασεν ὕψος, ὅπου ἀρέσκει καὶ ἀνήκει εἰς αὐτόν. Ἐπειδὴ ὅμως θηρεῖται τὴν ἐντύπωσιν καθ' ὑπερβολὴν, ἢ καὶ ἐπειδὴ ἐπέφυθη ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἀναγνώστων του ἀρέσκειται εἰς τὰς συγκινήσεις, περιπί-

παι ενίοτε εις την κατά κόρον χρῆσιν τοῦ παθητικοῦ ἐν ταῖς περιγραφαῖς αὐτοῦ καὶ ἀφηγήσειν. Ἡ προσπάθεια δ' αὕτη παρέδραφε πολλάκις τὴν φυσικότητα παρ' αὐτῆ, καὶ δικαίως ἐπεκρίθη ὑπὸ τῶν κριτικῶν. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ὁμοίως σελὶς τοῦ δὲ Ἀρκίως, ἐν ἧ νὰ μὴ καταφαίνεται ἡ ζωγραφικὴ εὐφυΐα καὶ ἡ θαυμασιὰ πλαστικὴ δύναμις τοῦ συγγραφέως τούτου. Καὶ ὅπου δὲ τὰ εἰδῶλα, ὅσα μᾶς παρουσιάζει, εἶνε ὀλίγον ὑπόκεινα καὶ ἀνοπόστατα, καὶ ἐκεῖ θαυμάζει τις τὴν δύναμιν, μὲν ἢ ὁ συγγραφεὺς κατορθώνει νὰ τὰ ἐντυπώσῃ εἰς τὴν διάνοιαν ἡμῶν ὡς ζῶντα πρόσωπα. Ἀρ' οὐ ἐξέδωκε τὰς «Ἀναμνήσεις τῆς Ῥώμης» (1870—1871), ὁ δὲ Ἀρκίως περιηγήθη τὴν Ἰσπανίαν, Ὁλλανδίαν, τὸ Μαρόκκον, τὸ Λονδίον, τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ τοὺς Παρισίους. Παρ' ἐκάστης δὲ τῶν περιηγήσεων του τούτων, ὅσον βραχέα καὶ ἂν ὑπῆρξεν, εὖρε καιρὸν καὶ τρόπον νὰ γράψῃ καὶ ἐν βιβλίῳ, ἐν ᾧ ἡ γόνιμος φαντασία του εὖρε στάδιον εὐρύτατον εἰς περιγραφὰς ὠραιότατας, ἃς διακόπτει ἐνίοτε ὁ συγγραφεὺς, ὅπως ἀπεθῆ εἰς τὴν πλήρη χάριτος λυρικὴν του πῆσιν. Τὰ βιβλία του πλουτίζουσι τοὺς ἐκδότας των, οἵτινες ἐκτυποῦσιν αὐτὰ κατὰ χιλιάδας, καὶ μεταφράζονται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰς κυριώτερας ἑτάς γλώσσας. Ἐν ἅπασιν τούτοις ἀποκαλύπτεται ἡ ποιητικὴ καὶ πρὸς τὸ ἰδανικὸν βέπουσα φύσις τοῦ συγγραφέως· ἀλλ' ὅστις θέλει νὰ γνωρίσῃ ἀμεσώτερον αὐτὸν, δύναται ν' ἀναγνώσῃ ἕνα τῶν τεμαχίων, ἃτινα συναπαρτίζουσιν ἴδιον βιβλίον, τὸ φέρων τὴν ἐπιγραφὴν «Σελίδες διεσκοπισμέναι» (Pagine sparse). Ὁ συγγραφεὺς διατρίβει νῦν ἐν Τουρίνῳ μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, εἰς ἣν καὶ ἀφιέρωσας πολλοὺς αὐτοῦ στίχους, πλήρεις τρυφερότητος, ὅπως εἶνε ὅλοι ἐν γένει οἱ στίχοι του, ἀσχολούμενος εἰς νέαν σπουδαίαν του συγγραφὴν.

Δημοσιεύοντες εἰς τὰς στήλας τῆς Ἑστίας μετὰ φρασιν τῆς «Κωνσταντινουπόλεως» τοῦ διασήμου συγγραφέως, ἣν ὀφείλομεν εἰς τὸν γλαφυρὸν κάλαμον διακριμένου λογίου, ἀπαίτησαντες νὰ μὴ γνωσθῇ τὸ ὄνομά του, νομίζομεν ὅτι προσφέρομεν εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς ἀνάγνωσμα τερπνότατον ἅμα καὶ διδακτικώτατον. Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ἀπαυπόθησαν ὅλοι αἱ ἔξοχοι ἀρεταὶ τοῦ Ἰταλοῦ ποιητοῦ, καὶ δὲν εἶνε ὑπερβολὴ ἔσως, ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἡ ἀρίστη πασῶν τῶν μέχρι τοῦδε περιγραφῶν τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης εἶνε ἡ παρούσα. Ὑπάρχουσι πολλὰ ἄλλα συγγράμματα σοφώτερα καὶ ἐπιστημονικώτερα, εἰδικώτερον δὲ καὶ λεπτομερέστερον πραγματευόμενα τὸ θέμα τοῦτο, ἐν οἷς διακριμένην θέσιν κατέχει τὸ τοῦ ἡμετέρου Σκαρλάτου Βυζαντίου. Ἀλλ' ἡ Κωνσταντινούπολις τοῦ ἡμετέρου συγγραφέως προέθετο ἄλλον, πολὺ διάφορον σκοπὸν, καὶ τὸν σκοπὸν τούτον ἐπέτυχεν παντὸς ἄλλου κάλλιον. Ὁ σκοπὸς αὐτοῦ δὲν εἶνε κυρίως νὰ περιγράψῃ τοπογραφικῶς, ἱστορικῶς ἢ ἀρχαιολογικῶς τὴν τουρκικὴν μητροπολιν, ἀλλὰ μάλλον νὰ συγκεντρώσῃ εἰς ἓν ὅλον καλλιτεχνικὸν τὰς ἐντυπώσεις, ὅσας προσεῖν ἡ μεγαλόπολις αὕτη εἰς τὴν ψυχὴν ἀνθρώπου, ὅστις ἐν τῇ Δύσει γεννηθεὶς καὶ ἀνατραφεὶς, οὐδέποτε δὲ ἰδῶν ἡ γνωρίσας τὴν Ἀνατολὴν ἄλλως ἢ ἐκ τῶν βιβλίων, ἔρχεται κατὰ πρόπτον ἐκεῖ. Οὐδεμία εἰδήσις τοπογραφικῆ, ἱστογραφικῆ ἢ ἱστορικῆ, καὶ ὅπως οὖν ἀξία λόγου, διαφεύγει τὸν κάλαμόν του, ἀλλὰ καὶ εἰς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐμβαθύνει ἢ ἐνοιατρίβει ἀποκλειστικῶς. Περιγράφει τὰ πάντα, διδάσκει περὶ πάντων, ἀλλ' ὅχι ὅπως ἀπαίτησιν οἱ σοφοὶ καὶ οἱ λόγοι, ἀλλ' οἱ πολλοὶ, τὸ μέγα πλῆθος τῶν ἀναγινωσκόντων, οἵτινες ἀδιαφοροῦντες διὰ τὴν ἀκριβῆ καὶ πολλάκις ἀσκοπον λεπτομέρειαν, θηρῶσιν μάλλον τὴν ἀντομον. ἀλλ' οὐχ ἥττον διδακτικὴν περιγραφὴν ἢ ἐκθεσιν. Σήμερον μάλιστα, ὅτε τὰ βλέμματα τοῦ πολιτικοῦ κόσμου εἶνε ἐστραμμένα πρὸς τὴν μυστηριώδη βασιλείαν τοῦ Βοσπόρου, ὁ μὴ γνωρίσας ἐκ τοῦ ἀνεγγυς αὐτῆ, ἃς μὴ ζητήσῃ ἄλλον καλλίτερον ὁ-

δηγὸν πρὸς ἱστορίαν αὐτῆς ἢ περιήγησιν παρὰ τὸ ἔργον, οὐ τινος ἐπιταί ἡ μετάφρασις. Σ. τ. Δ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀρκίως Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Η ΑΡΚΙΩΣ

Ἡ συγγίνησις, ἣν ἠσθάνθη εἰσπλέων εἰς Κωνσταντινούπολιν, μ' ἔκαμνε νὰ λητμονήσω σχεδὸν πᾶν ὅ, τι εἶδον ἐντὸς δέκα ἡμερῶν θαλασσοπορίας ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μεσσηνίας μέχρι τοῦ στόμιου τοῦ Βοσπόρου. Τὸ Ἴόνιον πέλαγος κυανοῦν καὶ ἀκίνητον ὡς λίμνη, τὰ ἐν ἀπόπτῳ ὄρει τοῦ Μορέως ῥοδόχροα ἐκ τῶν πρώτων ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, χρυσεῖον ἐκ τῆς δύσεως αὐτοῦ, τὰ ἐρείπια τῶν Ἀθηνῶν, ὁ κόλπος τῆς Θεσσαλονίκης, ἡ Ἀθήνος, ἡ Τένεδος, τὰ Δαρδανέλλια, καὶ πολλὰ πρόσωπα καὶ περιστατικά, ἅτινα μ' ἔτεροναν κατὰ τὸ ταξιδιόν μου, ἀπέθεσαν ἐν τῇ διανοίᾳ μου οὕτως ἀμυδρὰ, ἀρ' ὅτου εἶδον τὸ Χρυσὸν Κέρας, ὥστε, ἐὰν τώρα ἤθελα νὰ τὰ περιγράψω, ἔπρεπε νὰ ἐργασθῶ μᾶλλον διὰ τῆς φαντασίας παρὰ διὰ τῆς μνήμης. Ὅθεν ἵνα ἐξέλθῃ ἑρμῆ καὶ ζῶσα ἐκ τῆς ψυχῆς μου ἡ πρώτη σελὶς τοῦ βιβλίου μου, πρέπει ν' ἀρχίσω ἀπὸ τὴν τελευταίαν νύκτα τοῦ ταξιδιῶν μου ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης τοῦ Μαριμαρᾶ, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ πλοίαρχος ἦλθε πρὸς ἐμὲ καὶ τὸν φίλον μου Ἰούγκ, καὶ θέσας τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ὤμων, μᾶς εἶπε μετὰ τὴν καθαρὰν Πανορμιτικὴν προφορὰν του: — Κύριοι! αὐριον πρῶτ' ἐπὶ τὰ χαράγματα θὰ ἴδωμεν τοὺς πρώτους μιναρῆδες τῆς Σταμπούλ.

Ἄ! μειδίξ, καλέ μου ἀναγνώστη, σὺ μετὰ τὰ πολλὰ λεπτὰ καὶ μετὰ τὴν πολλὴν πλῆξιν σὺ, ὅστις, ὅτε πρὸ ἐτῶν σ' ἐκτύπησε νὰ ὑπάγῃς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὥρων ἐρωδίασας τὸ βαλάντιόν σου, καὶ συνεσκευάσθης, ἀνεώρησας δὲ ἡσυχότατα ὡς πρὸς ἐκδρομὴν τινα ἐξοχικὴν, δισταζὼν μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς, ἂν δὲν ἦτο προτιμώτερον ν' ἀκολουθῆσας μᾶλλον τὸν δρόμον τοῦ Βάδεν-Βάδεν! Ἐὰν ὁ πλοίαρχος εἶπε καὶ εἰς σέ: — Αὐριον τὸ πρῶτ' ἢ ἴδωμεν τὴν Σταμπούλ, θὰ τῷ ἀπεκρίθης μετὰ εὐλόγηματος: — Ἐγὼ εὐχαρίστησιν. Ἄς διέλθῃ τις ὅμως πρῶτον δέκα δλόκληρα ἐπὶ ἐγκυμονῶν οὕτως εἰπεῖν τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην, καὶ πλείστας ὅσας ἐσπέρας ἐγκύπτων μελαγχολικῶς εἰς τὸν χάρτην τῆς Ἀνατολῆς, ἃς ἀνάψῃ τὴν φαντασίαν του μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἑκατὸν τόμων, ἃς διέλθῃ τὸ ἥμισυ τῆς Εὐρώπης, διὰ νὰ παρηγορηθῆ μόνον ὅτι δὲν δύναται νὰ ἴδῃ τὸ ἄλλο ἐκεῖνο ἥμισυ, ἃς κερφωθῇ ἐν ἔτος ἐπάνω εἰς τὸ τραπέζιον του μετὰ τὸν μόνον ἐκεῖνον σκοπὸν, ἃς κάμῃ μυρίας μικρὰς θυσίας, ὑπολογισμοὺς ἐπὶ ὑπολογισμῶν, ὄνειροπολήματα ἐπ' ὄνειροπολήματων, καὶ τόσας μικρὰς οἰκτικὰς μάχας, ἃς περάσῃ τέλος ἐννέα ἀύπνου νύκτας εἰς τὴν θάλασσαν, μετὰ τὴν ἀπέραντον καὶ φαινήν ἐκείνην εἰκόνα πρὸ τῶν ὁ-

φθαλμῶν του, τόσον εὐτυχῆς ὅτι αἰσθάνεται καὶ τὴν σχεδὸν συνειδῶτος συλλογιζόμενος τὰ οἴκοι ἀφθέντα φίλτατα· καὶ τότε θὰ ἐννοήσῃ τί σημαίνουν αἱ λέξεις αὗται: — Αὐριον περὶ τὰ χαράγματα θὰ ἴδωμεν τοὺς πρώτους μιναρῆδες τῆς Σταμπούλ·—καὶ ἀντὶ ν' ἀποκριθῆ μετὰ φλέγματος: — Ἐγὼ εὐχαρίστησιν—θὰ δώσῃ ἐν φοβερὸν γρονθοκόπημα ἐπὶ τοῦ δρουράκου τοῦ πλοίου.

Ἄσμενος ἦτο καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὸν φίλον μου ἢ ἄρα βεβαιότητος, ὅτι ἡ ἀπειρος ἡμῶν προσδοκία δὲν ἐμελλε νὰ διαψευσθῇ. Καὶ ἀληθῶς ὡς πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν δὲν ὑπάρχει τις περὶ τούτου δισταγμὸς· καὶ ὁ δυσπιστότατος τῶν περιηγητῶν ὑπάγει ἐκεῖ ἔχων ἀσφαλῆ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ὁδοιπορίας του παποθήσιν, οὐδεὶς δ' ἐπαθέποτε τὴν παραμικρὰν ὡς πρὸς τοῦτο ἀπάτην. Ἐλθὼν δὲν ἐμφιλοχωρεῖ ποτὸς τὸ γόητρον τῶν μεγάλων ἀναμνήσεων, καὶ ὁ καθ' ἕξιν θαυμασμὸς. Ἐδῶ πρόκειται περὶ καλλονῆς παγκοσμίου καὶ ὑπερόχου, ἣς ἐνώπιον ὁ ποιητὴς καὶ ὁ ἀρχαιολόγος, ὁ περσευτὴς καὶ ὁ ἔμπορος, ἡ ἡγεμονίς καὶ ὁ ναύτης, ὁ οὐδὲ τῆς ἄρκτου καὶ τὸ τέκνον τῆς μεσημβρίας, ἐξερώνησαν τὴν αὐτὴν τοῦ αὐτοῦ θαυμασμοῦ κρυγὴν. Εἶνε ὁ ὠραιότερος τόπος τοῦ κόσμου κατὰ τὴν κρίσιν ὅλου τοῦ κόσμου. Οἱ περιηγηταὶ συγγραφεῖς, φθάσαντες ἐναυθῆα, γάνουν τὴν κεφαλήν των. Ὁ Περουσιεζὸς ψελλίζει, ὁ Τουρνεφόρτιος λέγει, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη γλῶσσα εἶνε ἀνίσχυρος, ὁ Πουκεβίλλος νομίζει ὅτι μετεφέρθη εἰς ἄλλον κόσμον, ὁ Λακροῦ μελίζει, ὁ ὑποκόμης Μάρκελλος μένει ἐκστατικὸς, ὁ Λαμαρτίνος εὐχαριστεῖ τὸν Θεὸν, ὁ δὲ Γωτιέρος ἀμφιβάλει περὶ τῆς πραγματικότητος τοῦ θεάματος· καὶ ὅλοι ἐπισωρεύουσιν εἰκόνας ἐπὶ εἰκόνων, προσπαθοῦσι νὰ καταστήσωσι φωτεινὸν καὶ σπινθηροδύλον τὸ ὕψος των, καὶ βραχνίζονται εἰς μάτην, ὅπως εὖρωσιν ἔκφρασιν, ἣτις νὰ μὴ εἶνε ὑποδεστέρα τῆς ἰδέας των. Μόνον ὁ Σιτωβριάνδος περιγράφει τὸν εἰσπλον αὐτοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ φαινομένης ψυχικῆς γαλήνης, ἣτις μᾶς ἐκπλήττει, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς παραλείπει νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ πόλις αὕτη εἶνε τὸ ὠραιότερον θεῖμα τοῦ κόσμου. Ἐὰν δὲ ἡ λαΐδα Μονταγκιου, ἐκφέρουσα τὴν αὐτὴν γνώμην, προτάσῃ ἐν ἰσῶς, εἶνε πιθανόν, ὅτι ἔπραξε τοῦτο, ὅπως ἐπιφυλάξῃ τὰ πρωτεῖα εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῆς καλλονὴν, περὶ ἧς ἐφράσει μέγала. Ἐως καὶ ψυχρὸς τις γερμανὸς λέγει, ὅτι καὶ αὐτὰ τῆς νεότητος αἱ φαντασιοπλήξια, καὶ αὐτὰ τὰ ὄνειροπολήματα τοῦ πρώτου ἔρωτος εἶνε εἰκόνας ὡραὶ παραβαλλόμεναι πρὸς τὸ θυμῆρας αἴσθημα, ὅπερ καταλαμβάνει τὴν ψυχὴν πρὸ τῆς θέας τῶν μαγικῶν ἐκείνων τόπων· σοφὸς δὲ τις γάλλος βεβαιεῖ, ὅτι ἡ πρώτη ἐντύπωσις, ἣν ἐμποιεῖ ἡ Κωνσταντινούπολις, εἶνε ἡ κατάπληξις. Ἄς φαντασθῇ λοιπὸν ὁ ἀναγνώστης τὸν ἀναθρασμόν, ὃν ἐμελλον νὰ παραγάγωσιν ὅλοι οὗτοι οἱ πύρινοι λόγοι ἐντὸς τοῦ ἔγκο-

φάλου ἀξιολόγου ζωγράφου εἰκοσιτεσσάρων, καὶ κακοῦ ποιητοῦ εἰκοσιεὶς ἐτῶν ἡλικίας! Καὶ ὁ μὴ οὐδὲ τὰ ἐνδοξα ταῦτα ἐγκώμια τῆς Κωνσταντινουπόλεως μᾶς ἤκουον, ἀλλ' ἐζητοῦμεν τὴν γνώμην τῶν ναυτῶν. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ, οἱ πτωχοὶ, οἱ τραχεῖς αὐτοὶ ἀνθρώποι, ὅπως δώσωσιν εἰς ἡμᾶς ἰδέαν τινὰ τῆς καλλονῆς ἐκείνης, συνηθάνοντο τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκφρασθῶσι διὰ τινος παρομοιώσεως ἢ ἐκτάκτου λέξεως, καὶ ταύτην ἀνεζήτουν στρέφοντες τῆδε κακίσει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ παρατρίβοντες τοὺς δακτύλους, καὶ ἐδοκίμαζαν νὰ περιγράψωσι τὸ πρᾶγμα διὰ φωνῆς φαινομένης ὅτι ἀκούεται μακρόθεν, καὶ διὰ χειρονομιῶν μακρῶν καὶ βραδυκινήτων, δι' ὧν συνήθως ὁ λαὸς ἐκφράζει τὸν θαυμασμόν του, ὅσκις αἰσθάνεται τὸ ἀνεπαρκὲς τῶν λόγων.—Νὰ ἐμβῆς μίαν ὠραίαν πρωῖαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν—μᾶς εἶπεν ὁ ἀρχηγὸς τῶν οἰακοστρόφων—πιστεύσατέ με, Κύριοι: εἶτε ὠραία στιγμή εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου.

Συνομιδία δὲ πρὸς πάντα ταῦτα καὶ ὁ καιρός. Εἶχαμεν νύκτα γαληνιαίαν καὶ χλιαρὰν· ἡ θάλασσα παρεθώπευε τὰ πλευρὰ τοῦ ἀτμοπλοίου μετὰ ψιθυρίσματος ἐλαφροτάτου· οἱ ἴστοι καὶ τὰ λεπτότερα ἀκόμη σχοινία διεγράφοντο καθαρὰ καὶ ἀκίνητα εἰς τὸν οὐρανὸν κατὰστερον· οὐδ' ἐκινεῖτο κἄν, ἐνόμιζες, τὸ πλοῖον. Εἰς τὴν πρόραν ἦσαν πλῆθος Τουρκοὶ ἐξηπλωμένοι, καὶ καπνίζοντες μακαρίως τὸν ναργιλὸν των μετὰ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὴν σελήνην, ἣτις ἐσημάτιζε γυρον ἀργυροῦν πέριξ τῶν λευκῶν των σαρκίων. Εἰς τὴν πρόρην ἦτο μῆγμα συγκεχυμένον ἀνθρώπων παντὸς τόπου, ἐν οἷς θίασος πευναλέος ἑλλήνων ἠθιοπιῶν, οἵτινες εἶχον ἐπιβίβασθῆ ἐκ Πειραιῶς. Βλέπω δ' ἀκόμη ἐν τῷ μέσῳ νεοσσιᾶς ὅλης νηπίων, ἃτινα ὑπάγουσι μετὰ τῆς μητρὸς των εἰς Ὀδησσόν, τὸ προσωπάριον τῆς μικρᾶς Ὀλγας, ἀπορόυσης μεγάλης, ὅτι δὲν ἐννοοῦσα τὴν γλῶσσάν της καὶ πεισματωμένης διότι με ἠρώτησε τρεῖς τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, χωρὶς νὰ ἐπιτύχῃ καταληπτὴν τινα παρ' ἐμοῦ ἀπόκρισιν. Ἐγὼ εἶπειτα ἐντεῦθεν μὲν πολὺσαρκὸν τινα καὶ ῥυπαρὸν ἱερέα ἑλληνα με κάλυμμα κεφαλῆς ὁμοιάζον με μέτρον σίτου ἀνεστραμμένον, ὅστις ζητεῖ διὰ τῆς διόπτρας τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦ Μαριμαρᾶ· ἐκείθεν εὐαγγελικὸν ἱερέα ἄγγλον, ἀκαμπτον καὶ ψυχρὸν ὡς ἀγάλμα, ὅστις τρεῖς ἡδὴ ὅλας ἡμέρας δὲν ἐξεστῶμισεν ἀκόμη μίαν λέξιν, οὐδ' εἶδε κατὰ πρόσωπον ψυχὴν ζῶσαν· ἐνώπιόν μου δύο ὠραίας δεσποινίδας Ἀθηναίικας με ἐρυθρὸν πιλίδιον καὶ τὰς πλεξίδας ἐπὶ τῶν ὤμων, αἵτινες, μόλις προσβλέψῃ τις αὐτάς, στρέφονται ἀμφοτέρωι ὀλοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν, ὅπως φάνωνται ἐν κατατομῇ· παρέκει ἀρμένιον ἔμπορον περιστρέφοντα εἰς τὰ δακτυλά του τὸ ἀνατολικὸν κομβολόγιον, σύμπλεγμα ἐβραίων ἐνδεδυμένον τὸ ἀρχαῖόν των φόρεμα, ἀλθανοὺς με φουστανέλλας λευκάς, παι-

δαγωγόν τινα γαλλίδα, ἣτις κάμνει τὴν μελαγχολικὴν, μερικὸς ἀπὸ τοὺς συνηθισμένους ἐκείνους ἀχρόους ταξιδιώτας, οἵτινες δὲν ἐννοοῦσι οὔτε ἀπὸ ποῖον τόπον εἶνε, οὔτε τί ἐπάγγελμα ἔχουσι, καὶ ἐν τῷ μέσῳ πάντων τούτων μικρὰν τινα οἰκογένειαν τουρκικὴν συνισταμένην ἀπὸ ἑνα μπαμπὰν φετοφόρον, ἀπὸ μίαν μαμμὰν κεκαλυμμένην, καὶ ἀπὸ δύο νήπια μὲ πλατέα βρακία, καὶ τοὺς τέσσαρας συμμαζευμένους ὑποκάτω κσευώματος, καὶ χωμένους εἰς σωρὸν στρωμάτων καὶ προσκεφαλαίων ποικιλοχρῶν, ὡς καὶ διαφόρων ἄλλων μικρολογημάτων παντὸς σχήματος καὶ χρώματος.

Πῶς ἦτο ἐπαισιθητὴ πλέον ἢ γεινῆσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως! Ὑπῆρχε ζωηρότης ἀσυνήθης. Ὅλα σχεδὸν τὰ πρόσωπα, ὅσα διεφαίνοντο διὰ τοῦ φωτὸς τῶν φανῶν, ἦσαν χρωπά. Τὰ βωσσιὰ νήπια ἀνεσκίρτων πέριξ τῆς μητρὸς των, ἀναφωνοῦντα τὸ ἀρχαῖον βωσσικὸν ὄνομα τῆς Σταμπούλ: — Ζαβεγογορόδ! Ζαβεγορόδ! — Διερχόμενος δὲ ἐγγύθεν τῶν διαφόρων ὀμίλων, ἤκουα τῆδε κακίστε προσφερόμενα τὰ ὀνόματα Γαλατᾶ, Πέραν, Σκούταρι, Βουγιουκ-δερε, Θεραπειά, ἄτινα ἔλαμπον ἐν τῇ φαντασίᾳ μου, ὡς οἱ πρῶτοι σπινθήρες μεγάλου πυροτεχνήματος ἐτοίμου ν' ἀναφλεθῆ. Καὶ αὐτοὶ οἱ ναῦται ἦσαν εὐχαριστημένοι, ὅτι ἐπλησίαζον πρὸς τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅπου, καθὼς ἔλεγον, λησιμονοῦνται τούλάχιστον ὄλοι αἱ ἀνίαι τῆς ζωῆς. Καὶ ἐπὶ τῆς πρώρας δὲ μεταξὺ τοῦ λευκοῦ σωροῦ τῶν σαρκίων ἐπεκράτει ἔκτακτος κίνησις· καὶ οἱ νοχηλεῖς καὶ ἀπαθεῖς μουσουλμάνοι ἔβλεπον ἤδη διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς φαντασίας νὰ κυματίζωσιν εἰς τὸν ὀρίζοντα τὰ φανταστικά διαγράμματα τῆς Οὐμμελουριά, τῆς μητρὸς τοῦ κόσμου, «τῆς πόλεως» κατὰ τὸ Κοράνιον, «τῆς ὁποίας τὸ ἐν πλευρῶν βλέπει πρὸς τὴν γῆν, καὶ τὰ δύο πρὸς τὴν θάλασσαν». Ἐνόμιζες, ὅτι τὸ πλοῖον καὶ ἄνευ τῆς κινητηρίου δυνάμεως τοῦ ἀτμοῦ θὰ προέβαιεν οὐχ ἦτον, ὠθαύμενον ὑπὸ τῆς ὀρμῆς τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν ἀνυπομονησιῶν, ὅσα μετὰ φρυγμάτος ἐπάλλοντο ἐπὶ τῶν σπινθῶν του. Ἐνίστα σθηριζόμενος ἐπὶ τοῦ δρυφάκου ἔβλεπα εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μοι ἐφαίνετο τότε ὅτι μυρία φωναὶ συγκεχυμένα ἐλάλουν πρὸς με μετὰ τοῦ μορμουριγμοῦ τῶν ὑδάτων. Ἦσαν αἱ φωναὶ ὄλων, ὅσοι μὲ ἠγάπων, καὶ μοι ἔλεγον: Ἄγε, ἄγε, τέκνον μου, ἀδελφέ μου, φίλε μου! Πήγαινε ν' ἀπολαύσῃς τὴν Κωνσταντινουπόλιν σου· τὴν ἐκέρδησες, ἔσο εὐτυχῆς, καὶ ὁ Θεὸς μετὰ σοῦ.

Μόνον περὶ τὸ μεσονύκτιον οἱ ἐπιβάται ἤρχισαν νὰ καταβαίνωσιν ὑπὸ τὸ κατάστρωμα. Ὁ φίλος μου καὶ ἐγὼ κατέβημεν τελευταῖοι καὶ μὲ βήματα μύρμηκος, διότι δὲν μᾶς ἦτο εὐχάριστον πρᾶγμα νὰ καταβῶμεν καὶ ἐγγλισώμεν ἐντὸς τεσσάρων τοίχων χαρᾶν, διὰ τὴν ὁποίαν μᾶς ἦτο στενὴ καὶ αὐτὴ ἡ περιφέρειαι τῆς Προποντίδος. Μεταξὺ δὲ καταβαίνοντες τὸ κλιμακίδιον, ἤκουσα-

μεν τὴν φωνὴν τοῦ πλοίαρχου προσκαλοῦντός μας ν' ἀναβῶμεν τὴν ἐπιούσαν πρῶταν εἰς τὴν γέφυραν τοῦ κελεύματος. — Νὰ σηκωθῆτε πρὶν τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου—ἀνερώνησεν ἐπιφανόμενος ἐκ τοῦ ἀνωφλίου τῆς κλιμακῆς—ὅποιος ἀργήσῃ, λέγω καὶ τὸν ῥίπτουν εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἀπειλὴ πλέον περιττὴ δὲν ἔργειν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Δὲν ἔκλεισα ὀμάτιον. Πιστεύω δὲ, ὅτι ὁ νεκρὸς Μωάμεθ ὁ Β', κατὰ τὴν περιφρον ἐκείνην νύκτα τῆς Ἀδριανουπόλεως, καθ' ἣν ἐχάλασε τὴν στρωμνὴν του, μανιωδῶς στρεφόμενος ἐπ' αὐτῆς καὶ ἀναστρεφόμενος, διότι ἐταράττετο ἀκλύστως ὑπὸ τῶν ὀπτασιῶν τῆς πόλεως τοῦ Κωνσταντίνου, δὲν ἔκαμε τόσας στροφὰς καὶ ἐπαναστροφὰς, ὅσας ἐγὼ ἐν τῷ κλινιδίῳ μου ἐντὸς τῶν τεσσάρων ἐκείνων ὥρων τῆς προσδοκίας. Διὰ νὰ κατευνάσω τὰ νεῦρά μου, ἐδοκίμασα ν' ἀριθμήσω ἕως εἰς τὰ χίλια, νὰ προσηλώσω τὸ βλέμμα εἰς τὰς λευκὰς στεφάνας, ὅσας τὸ ὕδωρ θραυόμενον ὑπὸ τοῦ πλοίου, ἀνήγειρε πέριξ τῆς θυρίδος τοῦ θαλαμίσκου μου, νὰ τρεπίζω μελῦδρια ῥυθμιζῶν αὐτὰ πρὸς τὸν μονότονον ἦχον τῆς μηχανῆς τοῦ ἀτμοπλοίου· ἀλλὰ τὰ πάντα εἰς μάτην. Εἶχα πυρετόν, ἤσθανόμην ἐκλείπουσαν τὴν ἀναπνοήν μου, καὶ ἡ νύξ μοι ἐφαίνετο ἀτελεύτητος. Μόλις εἶδα φωτὸς ἀμυδρὰν ἀκτῖνα καὶ ἀνεπήδησα. Ὁ Ὑούγκ ἦτο ἤδη ὄρθιος. Ἐν ἀκαρεῖ ἐνεδύθημεν, καὶ μὲ τρία πηδήματα ἀνέβημεν εἰς τὸ κατάστρωμα.

Ἀνάθεμά την!

Ἦτο ὀμίχλη.

Ὀμίχλη πυκνὴ κατεκάλυπτε τὸν ὀρίζοντα ἀπανταχόθεν ἐφαίνετο δ' ἐπιχειμένη βροχὴ. Τὸ μέγα θέαμα τοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν εἰσπλου ἦτο χαμένον, ἢ πλέον διάπυρος ἡμῶν ἐπιθυμία ἀπετύγγανε, τὸ ταξιδίδιον μὲ μίαν λέξιν ἐματαιούτο. Ἐμεινα ἀναυδος.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπεφάνη ὁ πλοίαρχος ὑπομειδιῶν, κατὰ τὸ σῆνθηδες.

Δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ λαλήσωμεν. Μόλις μᾶς εἶδε, καὶ ἐνόησε, κτυπῶν δ' ἡμᾶς ἐπὶ τῶν ὤμων διὰ τῆς χειρὸς, εἶπε μετὰ φωνῆς πρηγορητικῆς:

— Τίποτε, τίποτε. Μὴ τρομάζετε, κύριοι. Ἐξ ἐναντίας εὐλογήσατε καὶ τὴν ὀμίχλην αὐτήν. Ἐνεκα τῆς ὀμίχλης ἡ εἰσοδὸς μας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἔσται ὠραιότερα πάσης, ἢν ἠθέλατε ποτὲ ἐπιθυμήσῃ. Μετὰ δύο ὥρας θὰ ἔχωμεν λαμπρὰν γαλήνην. Δότε πίστιν εἰς τὸν λόγον μου.

Ἠσθάνθη ὅτι μοι ἐπανήρχετο ἡ ζωὴ.

Ἀνέβημεν εἰς τὴν γέφυραν τοῦ κελεύματος.

Ἐπὶ τῆς πρώρας οἱ τουρκοὶ ὄλοι ἐκάθητο σταυροποδῆται ἐπὶ τῶν ταπήτων των, μὲ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν ἐξῆλθον καὶ ὄλοι οἱ ἐπίλοιποι ἐπιβάται, ὠπλισμένοι μὲ διόπτρας παντὸς σχήματος, καὶ παρατρυθόντες εἰς μακρὰν σειρὰν, ἐπεστηρίχθησαν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ δρυφά-

κου ὡς ἐπὶ τοῦ κιγκλιδώματος ἐξώσου θεάτρου. Ἐπνεσεν αὖρα δροσερὰ· οὐδεὶς ὠμίλει· ὄλοι οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ὄλοι αἱ διόπτραι ἐστράφησαν κατὰ μικρὸν πρὸς τὸ βόρειον παράλιον τῆς Προποντίδος. Ἀλλὰ τίποτε δὲν ἐφαίνετο ἀκόμη.

Ἡ ὀμίχλη ἐν τούτοις δὲν ἐσχημάτιζε πλέον εἰμὴ ὑπόλευκον ταινίαν εἰς τὸν ὀρίζοντα, ὑπεράνω δ' αὐτῆς ὁ οὐρανὸς ἔλαμπεν αἴθριος καὶ χρυσοφάης.

Ἐμπροσθεν ἡμῶν καὶ δεξιόθεν τῆς πρώρας ἀνεφαίνετο συγκεχυμένως τὸ μικρὸν ἀρχιπέλαγος τῶν ἐννέα νήσων τῶν Πριγκίπων, τῶν Δημονήσων τῶν ἀρχαίων, ὅπου πάλαι μὲν ἀπήρχετο καὶ διέτριβε χάριν τέρψεως ἡ αὐλὴ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν, σήμερον δὲ ἀπέρχονται πρὸς συνέντευξιν καὶ διασέδασιν οἱ κάτοικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τὰ δύο παράλια τῆς Προποντίδος ἀπεκρύπτοντο ἀλόμην ἀπὸ τῆς θέας.

Μόνον δὲ μετὰ παρέλευσιν μιᾶς ὥρας, ἀφ' ὅτου ἤμεθα ἐπὶ τῆς πρώρας, φαίνεται...

Ἄλλ' εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐννοήσῃ τις καλῶς τὴν περιγραφὴν τῆς εἰσοδου εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐὰν δὲν ἔχη καθαρὰν ἰδέαν τοῦ σχηματισμοῦ τῆς πόλεως ταύτης. Ἄς φαντασθῆ ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ἔχει ἐνώπιον αὐτοῦ τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου, τὸ στενὸν δηλ. τῆς θαλάσσης ἐκεῖνο, ὅπερ διαχωρίζει τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης, καὶ συνενώνει τὴν θάλασσαν τοῦ Μαυραῆ μὲ τὴν Μκύρην θάλασσαν. Οὕτως ἰστάμενος ἔχεις δεξιᾶ μὲν τὴν Ἀσιατικὴν, ἀριστερᾶ δὲ τὴν εὐρωπαϊκὴν παράλιαν, ἐντεῦθεν μὲν τὴν ἀρχαίαν Θράκην, ἐκεῖθεν δὲ τὴν ἀρχαίαν Ἀνατολίην. Προχωρῶν, δηλαδὴ εἰσπλέων εἰς τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος πορθμὸν, ἔχεις ἀριστερᾶ μὲν, εὐθὺς ἄμα παραπλεύσας τὸ στόμιον τοῦ πορθμοῦ, κάλπον, εἴτε ὄρμον στενότατον, ὅστις συνεννοῦται κατ' ὀρθὴν σχεδὸν γωνίαν πρὸς τὸν Βόσπορον, καὶ παρεισδύεται ἱκανὰ μίλια εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ξηρὰν, παρακαμπτόμενος δίκεν κέρματος βοός· ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὸ ἐπώνυμον Χρυσοῦν Κέρας, ἢ κέρας τῆς ἀφρονίας, ἐπειδὴ εἰς αὐτὸ συνῆρσον, ὡς λιμέναν τοῦ Βυζαντίου, τὰ πλοῦτα τριῶν ἡπείρων. Εἰς τὴν γωνίαν τῆς εὐρωπαϊκῆς γῆς, ἣτις βρέγεται ἐνθεν μὲν ὑπὸ τῆς Προποντίδος ἐνθεν δὲ ὑπὸ τοῦ Χρυσοῦ κέρματος, ὅπου ἐκεῖτο ἄλλοτε τὸ ἀρχαῖον Βυζάντιον, ὑψοῦται σήμερον ἐπὶ ἑπτὰ λόφον ἡ Σταμπούλ, ἡ τουρκικὴ πόλις. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας γωνίας, τῆς βρεχομένης ὑπὸ τοῦ Χρυσοῦ κέρματος καὶ τοῦ Βοσπόρου, ὑψοῦται ὁ Γαλατᾶς καὶ τὸ Πέραν, αἱ φραγκικαὶ πόλεις. Καταντικρὸν δὲ τοῦ στομίου τοῦ Χρυσοῦ Κέρματος, ἐπὶ τῶν λόφων τῆς ἀσιατικῆς παραλίας, κεῖται ἡ πόλις Σκούταρι (ἦτοι ἡ Χρυσούπολις). Ὅ,τι λοιπὸν νομαζόμεν Κωνσταντινούπολιν εἶνε σύνολον τριῶν μεγάλων πόλεων, διακεχωρισμένων μὲν ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἀλλὰ κειμένων τῶν μὲν δύο καταντικρὸ ἀλλήλων, τῆς δὲ τρίτης καταντικρὸ τῶν δύο πρώτων, καὶ τόσον πλησιοχώρων πρὸς ἀλλήλας,

ὅστε ἐξ ἐκάστης τῶν τριῶν ἀκτῶν φαίνονται εὐδιακρίτως αἱ οἰκίαι τῶν δύο ἄλλων, ὅπως περὶ τοῦ ἀπὸ τῆς ἐτέρας εἰς τὴν ἐτέραν ὄχθην τοῦ Σηκουάνα ἢ τοῦ Ταμῆσεως, καθ' ἣ μέρος ἀπέχουσιν οἱ ποταμοὶ οὗτοι μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων ἐν Λονδίῳ καὶ Πηρισίοις. Ἡ γλῶσσα δὲ τοῦ τριγώνου, ἐφ' οὗ κεῖται ἡ Σταμπούλ, συνεστραμμένη πρὸς τὸ Χρυσοῦν Κέρας, εἶνε ἡ περιβόητος ἄκρα τοῦ Σεραγίου, ἀποκρύπτουσα μέχρι τῆς τελευταίας σιγμῆς ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ εἰσπλέοντος ἐκ τῆς Προποντίδος τὴν θέαν τῶν δύο ἀκτῶν τοῦ Χρυσοῦ κέρματος, ἦτοι τοῦ μεγαλιτέρου καὶ ὠραιότερου μέρους τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Πρῶτος ὁ πλοίαρχος ἀνεκάλυψε διὰ τοῦ ἐξησκημένου ναυτικοῦ τοῦ βλέμματος τὴν πρώτην ἀμυδρὰν ἀκτῖνα τῆς Σταμπούλ.

Αἱ δύο Ἀθηναῖκι δεσποινίδες, ἡ βωσσικὴ οἰκογένεια, ὁ ἄγγλος ἱερεὺς, ὁ Ὑούγκ, καὶ ἄλλοι, οἵτινες ἐπλέωμεν διὰ πρώτην φοράν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἰστάμεθα συνεσφιγμένοι πέριξ αὐτοῦ, σιωπηλοὶ καὶ ἀνωφελῶς καταπονοῦντες τοὺς ὀφθαλμούς μας μὲ τὴν θέαν τῆς ὀμίχλης, ὅτε ἐκεῖνος ἐξέτεινε τὴν γέρον ἀριστερὰ πρὸς τὸ εὐρωπαϊκὸν παράλιον, καὶ ἀνεφώνησε:—Κύριοι, ἰδοὺ ἡ πρώτη ἀμυδρὰ ἀκτίς.

Ἦτο σημεῖον λευκὸν, ἡ κορυφὴ μιναρῆ ὑψηλοτάτου, οὗτινος τὸ κατώτερον μέρος ἔμενεν ἀκόμην ἀδιόρατον. Ὅλοι κατήθυσαν πρὸς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τὰς διόπτρας των, καὶ ἤρχισαν νὰ βολιδσκοπῶσι διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ μικρὸν ἐκεῖνο ῥήγμα τῆς ὀμίχλης, ὡς θέλοντες τρόπον τινὰ νὰ τὸ διαστειλώσι καὶ πλατύνωσι. Τὸ ἀτμόπλοιον διέπλεε ταχέως. Μετὰ τινα λεπτὰ πλησίον τοῦ διακρίνεντος μιναρῆ διακρίνεται ἀβέβητός τις κηλὶς, κατόπιν δύο, μετέπειτα τρεῖς, καὶ ἀκολουθῶς πλείοτεροι, αἵτινες κατ' ὀλίγον ἐσχηματίζοντο εἰς οἰκίας, καὶ ἡ σειρά ὀλονεν ἐξεστίνετο, ἐξεστίνετο. Ἐνώπιον ἡμῶν καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ ἡ ὀμίχλη κατεκάλυπτεν ἀκόμην τὰ πάντα. Τὸ μέρος δὲ τῆς Σταμπούλ, ὅπερ μέχρι τοῦδε ἀπεκαλύπτετο βριθμῶν, ἦτο τὸ ἐκτεινόμενον ἐπὶ τέσσαρα περίπου ἰταλικά μίλια κατὰ τὴν βόρειον παράλιαν τῆς Προποντίδος, ἀπὸ τῆς Ἄκρας τοῦ Σεραγίου μέχρι τοῦ Ἐπταπυργίου (ἐπτὰ Κουλέδων). Ἀλλ' ὁλόκληρος ὁ λόφος τοῦ Σεραγίου ἦτο ἀκόμην κεκαλυμμένος. Ὅπισθεν δὲ τῶν οἰκιῶν ἀνεκαλύπτοντο βαθμηδὸν καὶ ἀλλεπαλλήλως οἱ μιναρῆδες, ὕψιστοι καὶ κατάλευκοι, καὶ αἱ κορυφαὶ αὐτῶν φωτιζόμεναι ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ ῥοδόχροισι. Κάτωθεν δὲ τῶν οἰκιῶν ἤρχιζαν ν' ἀποκαλύπτωνται τὰ ἀρχαῖα μ' ἐπάλλεξις κατεστημένα τείχη, φέροντα κατὰ διαλείμματα ἴσα μεγάλους πύργους πρὸς ἐνίτχυσιν, οἵτινες σχηματίζουσι πέριξ τῆς πόλεως ζώνην ἀδιάκτοπον, καθ' ἣς θραύονται τὰ κύματα τῆς θαλάσσης. Ἐντὸς βραχέος χρόνου ἀπεκαλύφθη μέρος τῆς πόλεως ὡσεὶ δύο μίλια μακρὰν· ἀλλὰ, διὰ νὰ εἶπω τὴν ἀλήθειαν, τὸ θέαμα

οὐδαμῶς ἦτο ἄξιον τῆς προσδοκίας μου. Εὕρισκό-
μεθα εἰς τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ὁ Λαμαρτίνος ἀ-
πηύθη πρὸς ἐκυτόν τὴν ἐρώτησιν:—Αὐτὴ εἶνε
ἡ Κωνσταντινούπολις;—καὶ ἀνεκράνασε:—Ποῖα
ἀπάτη! Οἱ λόφοι ἦσαν ἀκόμη ἀποκεκρυμμένοι,
μόνον τὸ παράλιον ἦτο καταφανές, αἱ οἰκίαι συν-
απετέλουν μίαν καὶ μόνην σχοινοτενῆ σειρὰν, ἡ
δὲ πόλις ἐφαίνετο ὀλόκληρος ὀμαλὴ καὶ ἐπίπε-
δος.—Πλοίαρχε, ἀνέκραξα καὶ ἐγὼ—αὐτὴ εἶνε
ἡ Κωνσταντινούπολις;—'Ο πλοίαρχος μ' ἐκρά-
τησε σφιγκτὰ διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς, καὶ ἐκτείνων
τὴν ἄλλην ἐνώπιόν του:—'Ανθρωπε ὀλιγόπιστε!
—ἀνεφώνησεν, ἰδὲ ἐπάνω ἐκεῖ!—Εἶδα, καὶ κραυγὴ
ἐκπλήξεως μὲ διέφυγε. Σκιὰ ἀπέραντος, ὄγκος ἐ-
λαφρὸς καὶ ὕψιστος, συγκεκριμένος ἀκόμη ὑπὸ
πέπλου ἀτμώδους, ἀνυψοῦτο πρὸς οὐρανὸν ἐκ τῆς
κορυφῆς ὑψώματος, καὶ ἀνεκκλωτο ἐνδόξως εἰς
τὸν ἀέρα μεταξύ τεσσάρων μιναρῶν ὑπερυψή-
λων καὶ ῥαδινῶν, ὧν αἱ κορυφαὶ ἐσπινθηροβόλουν
πρὸς τὰς πρώτας ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου.—Santa
Sofia!—ἀνέκραξε ναύτης τις· ἡ ἑτέρα δὲ τῶν
δύο Ἀθηναίων δεσποινίδων εἶπε χαμηλῆ τῆ φωνῆ:
—'Αγία Σοφία! Οἱ τοῦρκοὶ τῆς πρώρας ἀνέστησαν
ὄρθιοι. Ἄλλ' ἤδη ἐνώπιον τοῦ μεγάλου ναοῦ καὶ
παρ' αὐτὸν ἀνέθρωσκον διὰ τῆς ἐμίχλης ἄλλοι ἀ-
πειρομαγεθεῖς θόλοι καὶ μιναρῆδες πυκνοὶ καὶ συγ-
κεχυμένοι ὡς δάσος γιγαντιαίων φοινίκων ἀκλώ-
νων.—Τὸ τζαμίον τοῦ Σουλτάν Ἀχμεδ—ἀνέκρα-
ζεν ὁ πλοίαρχος δακτυλοδεικτών.—τὸ τζαμίον
τοῦ Βαγιαζήτ, τὸ τζαμίον τοῦ Ὄσμάν, τὸ τζα-
μίον τοῦ Ακλελί, τὸ τζαμίον τοῦ Σολιμάν. Ἄλλὰ
κανεῖς πλέον δὲν τὸν ἦκουεν. Ὁ πέπλος ἐξεστρί-
ζετο ταχέως, καὶ ἀπανταχόθεν ἐξεπέδων τζαμίια,
πύργοι, σωροὶ γλόης, οἰκίαι ἐπὶ οἰκιῶν καθ' ὅσον
δὲ προσβαίνομεν καὶ ἡ πόλις ἀνυψοῦτο καὶ ἀνε-
δείκνυε πλέον εὐκρινῆ τὰ διαγράμματα τοῦ σχή-
ματός της, διακεκομμένα, ἰδιότροπα, λευκὰ, πρά-
σινα, ῥοδόχροα, ἀκτινοβόλα· ὁ δὲ λόφος τοῦ Σε-
ραγίου ἀνεδείκνυεν ἤδη ὀλόκληρον τὴν ὠραίαν αὐ-
τοῦ μορφήν ἐπὶ τοῦ φαιού πεδίου τῆς ἐν ἀπόπτῳ
ἐμίχλης. Τέσσαρα μίλια τῆς πόλεως, ἦτοι ὀλό-
κληρον τὸ μέρος αὐτῆς τὸ πρὸς τὴν Προποντίδα,
ἐξετείνετο ἤδη καταφανές ἐνώπιον ἡμῶν, καὶ τὰ
ζοφερὰ αὐτῆς τείχη, ὡς καὶ αἱ ποικιλόχρωμοι
αὐτῆς οἰκίαι ἀντενακλῶντο ἐντὸς τῶν καθαρῶν
καὶ διαυγῶν ὑδάτων ὡς ἐν κατόπτρῳ.

Διὰ μιᾶς τὸ ἀτμόπλοιον ἐσταμάτησε.

Ὅλοι συνῆδραμον περίξ τοῦ πλοίαρχου ἐρω-
τῶντες τὸ διακί. Οὗτος δὲ μᾶς εἶπεν, ὅτι διὰ νὰ
προχωρήσωμεν, ἦτο ἀνάγκη νὰ διαλυθῆ πρότε-
ρον ἡ ἐμίχλη. Καὶ τῶντι ἡ ἐμίχλη ἀπέκρυσεν
ἀκόμη τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου ὡς πυκνὸν πα-
ραπέτασμα. Ἄλλὰ δὲν παρήλθε λεπτὸν τῆς ὥ-
ρας, καὶ ἠδυνήθημεν νὰ προχωρήσωμεν, ἀλλὰ μετὰ
μεγίστης ὁμῶς προφυλάξεως.

Ἐπλησίασαμεν εἰς τὸν λόφον τοῦ ἀρχαίου σε-
ραγίου.

Ἐδῶ ἡ περιέργεια ἐμοῦ καὶ ὄλων κατήντησε
πυρετώδης.

—Στραφοῦ πρὸς ἐκεῖ—μοὶ εἶπεν ὁ πλοίαρχος
—καὶ πρόσμενε νὰ ἴδῃς, ἀφ' οὗ παρακιάψωμεν
ὀλόκληρον τὸν λόφον.

Ἐστράφη καὶ προσήλωσα τοὺς ὀφθαλμούς ἐπὶ
καθίσματος, τὸ ὁποῖον ἐνόμιζα ὅτι ἐχόρευε.

—Ἴδού! ἀνεφώνησεν ὁ πλοίαρχος μετὰ τινος
στιγμᾶς.

Ἐστράφη τὸ πλοῖον εἶχε σταματήσει.

Ἦμεθα ἀπέναντι καὶ ἐγγύτατα τοῦ λόφου.

Εἶνε δὲ μέγας τις ὁ λόφος οὗτος, κεκαλυμμέ-
νος ὅλος μὲ κυπαρίσσους, τερεθίνθους, ἐλάτας καὶ
πλατάνους γιγαντιαίας, αἵτινες προσξοθοῦσι τοὺς
κλάδους τῶν ἐκτὸς τῶν ἐπὶ τῶν τειχῶν ἐπάλλεων
οὕτως, ὥστε ἡ σκιὰ αὐτῶν καταπίπτει εἰς τὴν
θάλασσαν· διὰ μέσου δὲ τοῦ ὄγκου τῆς βλαστή-
σεως ἀνυψοῦνται ἀτάκτως, εἴτε κατὰ μόνας, εἴτε
κατὰ συμπλέγματα, καὶ οἶονε κατὰ τύχην διε-
σπαρμένα, κορυφαὶ κισκίων, σκιαδες ἐπαστεμμέ-
ναι μὲ ἐξώστας, θολίσκοι ἀργυροειδεῖς, οἰκοδομή-
ματα μικρὰ, κομψὰ καὶ παράξενα, μὲ παράθυρα
γιγαντιώδη καὶ θύρας ἀραβουργεῖς· ὅλα λευκὰ,
μικρὰ, κατὰ τὸ ἦμισυ ἀποκεκρυμμένα, δι' ὧν
μαντεύει τις λαθούρηθον κήπων, διαδρομῶν, ἐπι-
σθαιυλίων, ἀποχωρητηρίων ὀλόκληρος πόλις, ἐγ-
κεκλεισμένη ἐντὸς δάσους, ἀποκεχωρισμένη ὄλος
ἀπὸ τοῦ κόσμου, θλιβερὰ καὶ μυστηριώδης. Τὴν
στιγμὴν ἐκείνην ὁ ἥλιος ἐρώτιζε ταῦτα πάντα,
ἀλλ' ἐκαλύπτετο ὁμῶς ἀκόμη ἀπὸ ἐλαφρότατόν
τινα πέπλου. Ἄλλ' οὐδεὶς ἐφαίνετο ἐκεῖ, οὐδεὶς
δ' ἐκείθεν ἠκούετο ἦχος. Ὅλοι οἱ ἐπιβάται εἶχον
τοὺς ὀφθαλμούς ἀτενῶς προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ
λόφου τούτου, περικυκλουμένου ἀπὸ τὰς ἀναμνή-
σεις τεσσάρων αἰῶνων δόξης, ἠδονῶν, ἐρώτων,
συνωμοσιῶν καὶ αἰμάτων τοῦ λόφου τούτου, ὅς-
τις ὑπῆρξεν ἀνάκτορον, ἀκρόπολις καὶ τάφος τῆς
μεγάλης ὀθωμανικῆς μοναρχίας· καὶ οὐδεὶς ὀμί-
λει, οὐδεὶς ἐσάλυεν. Αἶφνης τότε ὁ ὑπόπλοιαρ-
χος ἀνεφώνησε:—Κύριοι, φαίνεται τὸ Σκούταρι!

Ἐστράφημεν ὅλοι πρὸς τὴν ἀσιατικὴν παρα-
λίαν. Τὸ Σκούταρι (ἡ Χρυσούπολις) διεσκορπι-
σμένη καὶ ἐκτεταμένη μέχρις ἀποστάσεων ἀθεά-
των ἐπὶ τῶν κορυφῶν καὶ εἰς τὰς κλιτύας τῶν
μεγάλων τῆς λόφου, κεκαλυμμένη ἀκόμη ἀπὸ
τοὺς φαινοὺς ἀτμούς τῆς πρώρας, μειδιῶσα καὶ
δρῶσα, ὡς τότε πρώτον διὰ μαγικῆς βράβδου ἀνε-
γερθεῖσα. Τίς δύναται νὰ περιγράψῃ τὸ θέγμα ἐ-
κεῖνο; Ἡ γλῶσσα, δι' ἧς περιγράφωμεν τὰς ἡ-
μετέρας πόλεις δὲν εἶνε ἀρροδία νὰ παραστήσῃ
τὴν ἀπειρον ἐκείνην ποικιλίαν τῶν χρωμάτων καὶ
τῶν ἀπόψεων, τὴν θαυμασίαν ἐκείνην σύγχυσιν
τῶν πόλεων καὶ τῶν σκηνογραφιῶν, τοῦ φαιδρῶ
καὶ τοῦ αὐστρου, τοῦ εὐρωπαϊκοῦ καὶ ἀνατολι-
κοῦ, τοῦ παραδόξου, τοῦ κομψοῦ, τοῦ μεγάλου!
Ἄς φαντασθῆ τις πόλιν, συγκεκριμένην ἐκ δεκα-
κιςχιλίων ἐξοχικῶν οἰκιῶν κισσίων καὶ πορφυ-

ρῶν καὶ δεκακιςχιλίων κήπων χλιδῶντων ἐντὸς
καταπρασίνου βλαστήσεως, ὧν ἐκ τοῦ μέσου ἀνυ-
ψοῦνται ἑκατὸν τζαμίια κατάλευκα, ὡς ἡ χιῶν·
ὑπεράνω δὲ τούτων δάσος κυπαρίσσων ὑπερμεγέ-
θων, τὸ μέγιστον νεκροταφεῖον τῆς Ἀνατολῆς.
Εἰς δὲ τὸ ἄκρον, ἀχανεῖς στρατώνες λευκοὺς, συμ-
πλέγματα οἰκιῶν καὶ κυπαρίσσων, κωμῆδια συνε-
σπειρωμένα ἐπὶ τῶν λοφίσκων, ὧν ὀπισθεν ἀνα-
φαίνονται ἄλλα κατὰ τὸ ἦμισυ ἀποκεκρυμμένα
ἐκ τῆς βλαστήσεως, ἀπανταχοῦ δὲ κορυφᾶς μι-
ναρῶν καὶ τὰ ἄκρα θόλων καταλεύκων ἕως εἰς
τὸ μέσον τῆς ῥάχως ὄρους, ὅπου κατακλείει ὡς
μεγάλῃ τις ἀυλαία τὸν ὀρίζοντα· πόλιν μεγάλην
δισεκοπισμένην ἀτάκτως εἰς ἀπέραντον κήπον
κατὰ μῆκος παραθαλασσίας, ἥτις ἐδῶ μὲν ἀπο-
κλείει εἰς κρηνοὺς ἀποτόμους καταφύτους ἀπὸ
συκομορέας, ἐκεῖ δὲ ταπεινοῦται βαθμιαίως εἰς
χλοερὰ πεδία, καὶ διανοίγεται εἰς ὀρούσκους κα-
τασκίους καὶ ἀνθηρούς· εἰς ταῦτα δ' ἄς προσθέσῃ
τὸ κυκνοῦν κατόπτρον τοῦ Βοσπόρου, ἀντανα-
κλῶντος ὅλον τοῦτο τὸ κάλλος.

Ἐν ᾧ ἰστάμην παρατηρῶν τὸ Σκούταρι, ὁ φί-
λος μου μὲ ἤγγιζε διὰ τοῦ ἀγκῶνος, ὅπως μοὶ
ἀναγγείλῃ, ὅτι ἀνεκάλυψεν ἄλλην πόλιν. Καὶ εἶδα
τῶντι, στραφεὶς πρὸς τὴν Προποντίδα, ἐπὶ τῆς
αὐτῆς παραλίας, ὅπου κεῖται τὸ Σκούταρι, ἀλλ'
ἀπώτερον, μακρὰν σειρὰν οἰκιῶν, τζαμιῶν καὶ κή-
πων, ὧν ἐνώπιον εἶχε διέλθῃ τὸ ἀτμόπλοιον, ἀλλὰ
χωρὶς νὰ τὰ παρατηρήσωμεν, ὡς ἀποκοιτούμενα
ὑπὸ τῆς ἐμίχλης. Μὲ τὴν διόπτραν δὲ διεκρίνοντο
κάλλιστα τὰ καφενεῖα, αἱ ἀγορᾶ, αἱ εὐρωπαϊ-
στὶ φιλοδομημέναι οἰκίαι, τὰ πρὸς ἀπόδοκιν πα-
ράλια, οἱ περιθόλοι τῶν κήπων, καὶ αἱ κατὰ μῆ-
κος τῆς παραλίας διεσκοπισμέναι λέμβοι. Ἡ
πόλις αὕτη ἦτο τὸ Καδί-κίβι, ἦτοι κόμη τῶν δι-
καστῶν, κειμένη ἐπὶ τῶν ἐρείπιων τῆς ἀρχαίας
Χαλκηδῶνος, τῆς ἠδη ἀντιζήλου τοῦ Βυζαντίου,
τῆς Χαλκηδῶνος δηλονότι ἐκείνης. Ἦν ἔκτισαν οἱ
Μεγαρεῖς ἐξακόσια ὀγδοήκοντα πέντε ἔτη πρὸ
Χριστοῦ, ἐπονομασθέντες ὑπὸ τοῦ μαντείου τῶν
Δελφῶν τυφλοὶ, ὡς ἐκλέξαντες πρὸς οἰκίαν τὸν
τόπον τοῦτον ἀντὶ τῆς ἀπέναντι παραλίας, ἐφ'
ἧς κεῖται σήμερον ἡ Σταμπούλ.—Ἐχομεν τρεῖς
πόλεις—μᾶς εἶπεν ὁ πλοίαρχος.—Ἀριθμητέ-
τας ἐπὶ τῶν δακτύλων, διότι θὰ ἀναπηδήσῃσι
μετ' ὀλίγον ἄλλαι.

Τὸ ἀτμόπλοιον ἔμενε πάντοτε ἀκίνητον με-
ταξὺ τῆς Χρυσούπολεως καὶ τοῦ Σεραγίου. Ἡ ὀ-
μίχλη ἀπέκρυσσε τῶντι ἀκόμη τὸν ὄρειον τοῦ
Σκουτάρως Βόσπορον καὶ ὅλον τὸν Γαλατᾶν καὶ
τὸ Πέραν, ἅτινα εἶεοντο ἐνώπιον ἡμῶν. Ἐγγύθεν
ἡμῶν παρέπλεον λέμβοι, μικρὰ ἀτμόπλοια καὶ ἰ-
στισοφόρα, ἀλλ' οὐδεὶς τὰ ἐβλεπεν. Ὅλων οἱ ὀ-
φθαλμοὶ ἦσαν προσηλωμένοι ἐπὶ τοῦ φαιού πέ-
πλου, ὅστις κατεκάλυπτε τὴν φραγκικὴν πόλιν.
Ἐσπίρων ἐξ ἠδονῆς ἅμα καὶ ἀνυπομονησίας.
Ὅλιγα στιγμᾶι ἀκόμη, καὶ θὰ εἶργον θέγμα,

ὅπου ἀποσπᾶ ἐκ τῆς καρδίας τοῦ θεατοῦ κραυγὴν
θαυμαστοῦ! Μόλις ἠδυνάμην νὰ κρατήσω στε-
ρεὰ εἰς τὰς χειρᾶς μου τὸ διόπτρον. Ὁ πλοίαρ-
χος μ' ἐβλεπε καὶ αὐτὸς ὁ πτωχὸς καὶ ἀπήλασε
τὸ θέγμα τῆς συγκινήσεώς μου, τριβῶν δὲ τὰς
χειρᾶς του ἀνεφώνει:

—Ἐρθίασαμεν! ἐρθίασαμεν!

Τέλος ἤρχισαν νὰ διακρίνονται διὰ τοῦ πέ-
πλου κατ' ἀρχὰς κηλίδες ὑπόλευκοι, κατόπιν δὲ
τὸ ἀόριστον διάγραμμα μεγάλου ὑψώματος, καὶ
μετέπειτα ἡ διεσκοπισμένη καὶ ζωηροτάτη ἀν-
τιλαμπὴ ὑλωμάτων φωτιζομένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου,
καὶ τέλος ὁ Γαλατᾶς καὶ τὸ Πέραν ἢ Σταυρο-
δόκιον ἐν πλήρει φωτὶ, ὄρος ὅλον, μυριάς ὄλη οἰ-
κίσκων ποικιλόχρωμον κειμένων ἀλλεπαλλήλως·
πόλις ὑψηλοτάτη, κατεστημένη ὑπὸ μιναρῶν,
θόλων καὶ κυπαρίσσων· ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς τὰ
μεγαλοπρεπῆ παλάτια τῶν πρεσβειῶν, καὶ ὁ μέ-
γας πύργος τοῦ Γαλατᾶ εἰς τοὺς πρόποδας δὲ
τὸ μέγα ὀπλοστάσιον τοῦ Τογχανῆ, καὶ δάσος ὀ-
λόκληρον πλοίων. Διακλυομένης δὲ πάντοτε τῆς
ἐμίχλης, ἡ πόλις ἐξετείνετο πρὸς τὸ μέρος τοῦ
Βοσπόρου, καὶ ἀνεπέδων ἐκτὸς προάστειν ὀπι-
σθεν προαστείων, κατατεινόμενα ἀπὸ τῆς κορυ-
φῆς τῶν λόφων μέχρι τῆς θαλάσσης, εὐρέα, πυ-
κνὰ καὶ λευκόςτικτα ἕνεκα τῶν τζαμιῶν· σειραὶ
πλοίων, λιμενίσκοι, παλάτια ἐπὶ τῶν ὑδάτων,
σκιάδες, κήποι, κισκίαι, ἄλση, συγκεκριμένα δ'
ἐντὸς τῆς ἐμίχλης ἄλλα προάστεια, ὧν αἱ κορυ-
φαὶ μόνον ἐφαίνοντο χυσοῦμεναι ὑπὸ τοῦ ἡλίου·
κυκῶν χρωμάτων, ὀλομανία βλαστήσεως, ἀπό-
ψεις ἐπεκτεινόμεναι μέχρις ἀθεάτου, μεγαλειον,
ἠδονὴ, χάρις, ἱκανὰ νὰ ἐξωθήτωσι τὸν θεατὴν εἰς
ἐπιρωνήσεις παράφρονας. Ἐπὶ τοῦ πλοίου ὄλοι
ἔστανον μὲ τὸ στόμα ἀνοικτὸν, ἐπιβάται, ναῦ-
ται, τοῦρκοι, εὐρωπαϊοὶ, νήπια. Οὐδὲ ἄγγαν ἦ-
κουε. Δὲν ἐγνωρίζωμεν πλέον πρὸς πῶτον μέρος
νὰ στραφῶμεν. Εἰς ἑνὸς εἶχομεν τὸ Σκούταρι καὶ
τὸ Καδί-κίβι, εἰς ἄλλου τὸν λόφον τοῦ Σεραγίου,
ἔμπροσθεν δὲ τὸν Γαλατᾶν, τὸ Πέραν καὶ τὸν
Βόσπορον. Διὰ νὰ ἴδῃ τις ὅλα ἔπρεπε νὰ περι-
στρέφεται κύκλῳ καὶ περιστρέφόμεθα κύκλῳ ἐκ-
τοξεύοντες πρὸς ὅλα τὰ μέρη βλέμματα διάπυ-
ρα, καὶ μειδιῶντες καὶ χειρονομοῦντες ἀφρονί-
μεθ' ἠδονῆς ἀμυθήτου. Τί ὄραται στιγμᾶι, ὕψι-
στε θεε!

Καὶ ὁμῶς τὸ μέγιστον, τὸ κάλλιστον πάντων,
δὲν τὸ εἶχαμεν ἴδη ἀκόμη. Ἰστάμεθα ἀκόμη ἀ-
κίνητοι ἐντεῦθεν τῆς ἄρκου τοῦ Σεραγίου, ἦν πρὶν
περικύβητις εἶνε ἀδύνατον νὰ ἴδῃ τὸ Χρυσοῦν
Κέρα, καὶ ἡ θαυμασιωτέρα ὄμῃς τῆς Κωνσταντι-
νουπόλεως εἶνε ἡ πρὸς τὸ Χρυσοῦν Κέρα. —Κύ-
ριοι, προσέγγετε—ἀνεφώνησεν ὁ πλοίαρχος πρὶν
δώσῃ τὸ κέλευσμα τῆς προχωρήσεως—τώρα ἐρ-
γεται ἡ κρίσιμος στιγμή. Ἐντὸς τριῶν λεπτῶν
θὰ εἶργον ἐνώπιον ἡμῶν τὴν Κωνσταντινούπολιν!

Με κατέλυσε φριχάσις.

Ἐπροσμείναμεν ἀκόμη μερικά λεπτά.

— Α! πῶς μοῦ ἐσκήρατ᾽ ἡ καρδία! Μὲ ποῖον τῆς ψυχῆς πυρετὸν ἐπρόσμενα τὴν εὐλογητὴν λέξιν:

— Ἐμπρός!

— Ἐμπρός! ἀνέκραξεν ὁ πλοίαρχος.

Τὸ πλοῖον ἐκινήθη.

Προχωροῦμεν! Βασιλεῖς, ἡγεμόνες, Κροῖσοι, ἰσχυροὶ καὶ εὐδαίμονες τῆς γῆς, τὴν στιγμὴν ἐκείνην σὰς ὥκτειρα ἢ ἐν τῷ ἀτμοπλοῖῳ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην θέσις μου ἦτο τῶν θησαυρῶν σὰς ὕλων ἀνταξία, καὶ δὲν θὰ ἐπώλουν ἐν βλέμμα μου μὲ ἐν βασιλείῳ.

Ἐν λεπτὸν—ἐν ἄλλο λεπτὸν ἀκόμη—τὴν ἄκραν τοῦ Σαραγίου τὴν παρακάμπτομεν—διὰ βλέπω ἔκτασιν ἀπέραντον πλήρη φωτός, καὶ ἀπειρίαν πραγμάτων καὶ χρωμάτων.—Ἡ ἄκρα τοῦ Σαραγίου παρεκάμφθη... Ἴδου ἡ Κωνσταντινούπολις! Κωνσταντινούπολις ἀπειρος, μεγαλοπρεπὴς, ἐξαισία! Δόξα εἰς τὴν κτίσιν καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον! Τὸ κάλλος τοῦτο δὲν τὸ εἶχα ὀνειρευθῆ!

Καὶ τώρα περιγράφω, ἄθλιε! βεβήλωσε μὲ τὰς λέξεις σου τὸ ἐξαισιῶδες θέαμα ἐκεῖνο! Τίς τολμᾷ νὰ περιγράψῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν; Σταθωρίανδε, Λαμαρτίνε, Γωτιέρε, τί ἐψελλίσαστε; Καὶ ὁ μὲν αἱ εἰκόνας καὶ οἱ λόγοι πλημμυροῦσι τὴν διάνοιαν, καὶ διαφεύγουσιν ἐκ τοῦ καλάμου. Βλέπω, λέγω, γράφω, οὐδὲ πάντα ταῦτα, ἀνευ ἐλπίδος μὲν, ἀλλὰ μὲθ' ἡδονῆς μεθυσκούσης με. Ἄς ἴδωμεν λοιπὸν. Ἐχομεν ἐνώπιον ἡμῶν τὸ Χρυσοῦν Κέρας, κατατεινόμενον εὐθέως ὡς πλατὺν ποταμόν· ἐπὶ τῶν δύο δ' αὐτοῦ ἄχθων ἀνυψοῦνται καὶ ἐπεκτείνονται δύο σειραὶ ὑψωμάτων, καὶ ἐπὶ τούτων ἀνυψοῦνται καὶ ἐπεκτείνονται παραλλήλως δύο σειραὶ πόλεων, αἵτινες καταλαμβάνουσιν ὀκτὼ μίλια λόφων, κοιλάδων, κόλπων καὶ ἀκρωτηρίων· ἑκάστην ἀμφιπέτρων μνημείων καὶ κήπων· διπλῆ ἀπέραντος κλίμαξ οἰκιῶν, τζαμιῶν, παζαριῶν, στραγιῶν, λουτρῶν, κιοσκίων ἀπειροποικιλίου χρώματος, ὧν ἐκ μέσου ἀνυψοῦνται πρὸς οὐρανὸν χιλιάδες μιναρῶν μὲ φαινήν καὶ στίλβουσαν τὴν ἀίχμηράν των ἄκραν, ὡς ὑπερύψηλοι κίονες ἐξ ἐλέφαντος· προέχουσι δὲ καὶ ἄλλα κυπαρίσσιων κατατεινόμενα ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων εἰς τὴν θάλασσαν δίκην ταινιῶν βαθυχρόων, αἵτινες περιβάλλουσιν ὡς στεφάνη καὶ προάστεια καὶ λιμένας· ὕλομανοῦσα δὲ βλάστησις ἀνορθοῦται καὶ ὑπερχειρίζει ἀπανταχόθεν, περιστέφουσα τὰς κορυφὰς, ἔρπουσα ὀρισιδῶς μεταξὺ τῶν στεγῶν, καὶ κατακαμπτομένη εἰς τὰς ἄκρας. Δεξιῶ δ' Γαλατῆς μὲ δάσος κρηιῶν καὶ σημαίων πρὸ αὐτοῦ· ὑπεράνω τοῦ Γαλατῆ τὸ Σταυροδρόμιον (ἢ Πέραν) διαγράφον ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ τὰ μεγάλα διαγράμματα τῶν εὐρωπαϊκῶν τοῦ παλατιῶν· καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ γέφυρα, συζευγνύουσα τὰ δύο παράλια, ἣν διατρέχουσι κατ' ἀντίθετον πορείαν δύο πλήθη ποικιλόχρῳα διαβατῶν. Ἀριστερῶ ἢ

Σταμποῦλ, ἐκτεινόμενη ἐπὶ τῶν μεγάλων αὐτῆς λόφων, ὧν ἐφ' ἑκάστου ὑψοῦται καὶ ἐν γιγάντειον τζαμίον μὲ θόλον μολυβοσκεπῆ καὶ ὀφελίσκους χρυσοῦς· ἡ Ἁγία Σοφία, λευκὴ καὶ ῥοδόχρους· ὁ Σουλτάν Ἀχμέδ, μὲ ἕξ μιναρῶδες εἰς τὰ πλευρά του, Σουλεϊμάν ὁ μέγας ἐπεστεμμένος μὲ δέκα θόλους, ἡ σουλτάνα Βαλιδὲ κατοπτριζομένη εἰς τὰ ὕδατα, ἐπὶ δὲ τοῦ τετάρτου λόφου τὸ τζαμίον Μωάμεθ τοῦ Β', ἐπὶ τοῦ πέμπτου τὸ τζαμίον τοῦ Σελίμ, ἐπὶ τοῦ ἕκτου τὸ σεράγιον τοῦ Τεκέρ, ὑπεράνω δὲ πάντων τούτων τῶν ὑψωμάτων ὁ πύργος τοῦ Σερασκεράτου, ὅστις ὑπέρκειται τῶν παραλίων ἀμφοτέρων τῶν ἡπείρων ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου μέχρι τοῦ Εὐξείνου. Πέραν τοῦ ἕκτου λόφου τῆς Σταμποῦλ καὶ πέραν τοῦ Γαλατῆ δὲν φαίνονται πλέον παρὰ κατατομαὶ ἀόριστοι, ἄκραι πόλεων καὶ προαστείων, τεμάχια λιμένων, στόλων καὶ ἄλλων, σχεδὸν ἐξαφανιζόμενα ἀπὸ τῆς ὀράσεως καὶ συναφομοιούμενα πρὸς τὸ κυανοῦν περιέχον οὕτως, ὥστε φαίνονται πλέον ὄχι ὄντα πραγματικὰ, ἀλλ' ἀπατηλὰ φαινόμενα τοῦ φωτός καὶ ἀέρος. Πῶς νὰ συγκρατήσῃ τις τὰς λεπτομερείας τῆς θαυμασίας ταύτης εἰκόνας; Τὸ βλέμμα προσηλοῦται στιγμὰς τινὰς ἐπὶ τῶν ἐγγύς παραλίων, ἐπὶ τουρκικοῦ τινος οἰκίσκου, ἢ ἐπὶ χρυσίζοντος μιναρῆ· ἀλλ' αἴφνης ἐκσφενδονᾶται εἰς τὸ φωτεινὸν ἐκεῖνο βάθος, καὶ περιφέρεται τυχαίως εἰς τὰς δύο ἐπ' ἀθέατον προεκτενομένους καὶ οἶον φαντασιώδεις ἐκείνας πόλεις, μόλις παρακολουθούμενον ὑπὸ τῆς ἐκπεπληγμένης διανοίας. Εἶνε δὲ δικαχυμένη ἐπὶ πάσης ταύτης τῆς καλλονῆς μεγαλειῶν τι ἀπείρως γαλήνιον, ἀνέκφραστός τις νεανικότης καὶ ἐρωτικότης, διεγείρουσα μυρία ἀναμνήσεις διηγημάτων μαγικῶν καὶ ἐκρινῶν ὀνειρῶν, ἐναερίως τις καὶ μυστηριώδης μεγαλειότης, ἀναρπάζουσα τὴν φαντασίαν, καὶ ἀποπλανῶσα ἐκτὸς τῆς χώρας τοῦ ἀληθοῦς. Ὁ δ' οὐρανὸς ἐξατμιζόμενος εἰς λεπτοτάτας κυανογαλακτώδεις καὶ ἀργυροειδῆς βαφὰς περιβάλλει τὰ πάντα δι' εὐκρινεῖας θαυμαστῆς. Ἡ θάλασσα σαπφειρῖνη, κατάστικτος δ' ἐκ πορφυρῶν σημαντῆρων, ἀντανάκλαξ διακυμαίνουσα τρομωδῶς τὰ λευκὰ σχήματα τῶν μιναρῶν· οἱ θόλοι μαρμαίρουσιν· ὅλη δ' ἐκείνη ἢ ἀπέραντος βλάστησις συνταράττεται βρέμουσα πρὸς τὴν αὐρανὸν τῆς πρωίας· σύννεφα περιστρωπῶν πτερυγίζουσιν ἢ περιπτάνται κύκλω τῶν τζαμιῶν· χιλιάδες δὲ κηλίων πεποικιλμένων καὶ ἐπιχρῶσιν πλέουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ἢ δ' αὖρα τοῦ Εὐξείνου μεταφέρει τὰ ἀρώματα δεκακιςχιλίων κήπων· καὶ ὅταν μεθυσμένος ἐκ τοῦ παραδείσου τούτου, καὶ ἐπιλήθμων παντὸς ἄλλου πράγματος, στραφῆς πρὸς τὰ ὀπίσω, βλέπεις μὲ νέον αἶσθημα θαυμασμοῦ τὸ παράλιον τῆς Ἀσίας, ὅπερ εἶνε ἡ κατακλις τοῦ πικροῦ, μὲ τὴν πομπώδη καλλονὴν τοῦ Σκουτάρως καὶ μὲ τὰς χιονοσκεπεῖς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου τῆς Βιθυνίας· τὴν Προ-

ποντιδα, κατάσπαρτον μὲ νήσους καὶ κατάλευκον ἀπὸ τὰ ἰστικά, καὶ τὸν Βόσπορον σκεπασμένον ἀπὸ πλοῖα, καὶ ἔρποντα ἐλικσιδῶς μεταξὺ δύο σειρῶν ἀτελευτήτων κιοσκίων, παλατιῶν, καὶ ἐξοχικῶν οἰκιῶν, καὶ ἀφανιζόμενον ἐκ τῆς θέσεως, ὅπως ἀπολήξῃ μυστηριωδῶς εἰς τὸ μέσον τῶν χαριεστέρων λόφων τῆς Ἀνατολῆς. Α, καὶ! Τοῦτο εἶναι τὸ ὠραιότερον θέαμα τῆς γῆς· ὅστις ἀρνείτῃ τούτο, εἶνε ἀχάριστος πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὑβρίζει τὴν κτίσιν· ἀνώτερον τούτου κάλλος ἤθελεν ὑπερβαίνει τὰς αἰσθήσεις τοῦ ἀνθρώπου!

Παρελθούσης τῆς πρώτης συγκινήσεως περιέβλεψα κύκλω τοὺς ἐπιβάτας· ὅλων δὲ τὰ πρόσωπα ἦσαν ἠλλοιωμένα. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο Ἀθηναίων δεσποινίδων ἦσαν κἀθυργοί· ἡ ῥωσὶς Κυρία εἶχε σφίγγῃ κατὰ τὴν ἐπίσημον στιγμὴν ἐπὶ τῆς καρδίας τῆς τὴν μικρὰν Ὀλγαν· ὡς καὶ αὐτὸς δ' ὁ ψυχρὸς ἄγγλος ἱερεὺς ἀρτίως διὰ πρώτην φοράν ν' ἀκούσμεν τὴν φωνὴν του, ἐπιφωνῶν ἐκ διαλειμμάτων:—wonderful! wonderful! (θαυμάσιον! θαυμάσιον!).

Τὸ ἀτμοπλοῖον ἠγκυροβόλησεν ὀλίγω μακρὰν τῆς γεφύρας· ἐντὸς δ' ὀλίγων λεπτῶν συνέβησε κύκλω συγκεχυμένον καὶ δυσδιάκριτον πλῆθος λέμβων, καὶ ὤρμησαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὄχλος ἀχθοφόρων τούρκων, ἑλλήνων, ἀρμενίων καὶ ἑβραίων, οἵτινες κακοστομοῦντες ἰταλικὰ τοῦ ἄλλου κόσμου, ἐγένοντο κύριοι τῶν ἡμετέρων ἀποσκευῶν καὶ ἡμῶν αὐτῶν.

Ἀφ' οὗ ἐδοκίμασα εἰς μάτην ν' ἀντισταθῶ, ἐνηγκαλίσθη τὸν πλοίαρχον, ἠσπάσθη τὴν Ὀλγαν, ἀπεχειρήθησα ὅλους, καὶ κατέβην μετὰ τοῦ φίλου μου εἰς κηκίον τετράκωπον, ὅπερ μᾶς ἀπεδίβασεν εἰς τὸ τελωνεῖον, ὅπῃθεν ἀνεββίχθημεν διὰ λαβυρίνθου ὄλου ἀγυιῶν ῥέχει τοῦ ξενοδοχείου Βυζαντίου, κειμένου ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου τοῦ Σταυροδρομίου.

ΜΕΤΑ ΠΕΝΤΕ ΩΡΑΣ.

Ἡ ὀπτασία τῆς πρωίας ἐξηφανίσθη. Ἡ Κωνσταντινούπολις ἐκείνη, ἡ ὅλη φῶς καὶ ὅλη κάλλος, εἶνε πόλις τερατώδης, δισκορπισμένη ἀτάκτως εἰς ἀτελευτήτους ἀνηφόρους καὶ κατηφόρους λόφους καὶ κοιλάδων· λαβυρίνθος μυρμηκίων ἀνθρωπίνων, νεκροταφείων, ἐρεπίων, ἐρημιῶν· κυκεῶν πρωτοφανῆς πολιτισμοῦ καὶ βαρβαρότητος, παριστῶν εἰκόνα ὅλων τῶν πόλεων τοῦ κόσμου, καὶ συνάπτων ἐν ἐκντῷ ὅλας τὰς ὀψεις τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Μεγάλως πόλεως δὲν ἔχει παρὰ μόνον τὸν σκελετὸν, ὅστις καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ὀλίγων λιθίνων οἰκοδομῶν, τὸ δ' ἐπίλοιπον μέρος εἶνε ἀπέραντος σωρὸς παραπηγμάτων, ἀσιατικῶν κατασκήνωμα ἀτελεύτητον, ἐν ᾧ μυρμηκοῦσιν ἀκαθὰ οὐδέποτε ἀριθμηθεῖς, ἀνθρωποὶ πάσης φυλῆς καὶ θρησκείας. Εἶνε μεγάλη πόλις εὐρισκομένη ἀκόμη ἐν τῷ μετασχηματίζεσθαι, συνισταμένη ἐκ πόλεων παλαιῶν, αἵτινες ἀποβάλλουσι τὰ σπάργαντα των, καὶ ἐκ πόλεων νέων, χθὲς ἐτι ἀνεγε-

θειῶν, καὶ ἄλλων πόλεων ἀνεγειρομένων ἀκόμη. Ὅλα εἶνε ἄνω κάτω. Ἀπανταχοῦ φαίνονται τὰ ἔγνη ἐργασίας γιγαντιαίας· ὄρη διατρυπημένα, λόφοι πελεκημένοι, προάστεια κατηδαφισμένα, μεγάλοι δρόμοι σχεδιαζόμενοι· ἀπέραντος σωρὸς ἐρεπίων καὶ λειψάνων πυρκαϊῆς δισκορπισμένων ἐπὶ ἐδάφους ἀδικακόπως βασιανιζομένου ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ ἀνθρώπου. Ἀπανταχοῦ βλέπεις τόσην ἀταξίαν, τόσην σύγχυσιν ἀπόψεων διαλειπουσῶν, τόσας ἀλλεπαλλήλους θέας, πάντοτε ἀπροσδοκῆτους καὶ πάντοτε παραδόξους, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ ἰλιγγιάσῃς. Ἀκολουθεῖς ὁδὸν τινα μεγάλην, τὴν ἀκολουθεῖς μέχρι τέλους, καὶ ἐκεῖ ἀπαντᾷς ἐξαίφνης κρημνὸν· ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ θέατρον, καὶ εὐρίσκεισαι ἀμέσως ἐν τῷ μέσῳ τάφων· φθάνεις εἰς τὴν κορυφὴν λόφου τινὸς, καὶ ἐκεῖ βλέπεις ἄλλος ὑπὸ τοὺς πόδας σου, καὶ ἄλλην πόλιν ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι λόφου· τὸ προάστειον, ὅπερ διήλθες πρὸ ὀλίγου, στρέφεται ἔπειτα κατὰ τύχην καὶ τὸ βλέπεις εἰς τὸν πυθμένα βαθείας κοιλάδος, καὶ ἐν τῷ μέσῳ δένδρων· περικάμπτεται οἰκίαν τινα, ἴδου εἰς λιμὴν· καταβαίνει δὲ ὁδὸν τινα, ὑγίαινε, πόλις! εὐρίσκεισαι διὰ μιᾶς ἐντὸς φάραγγος ἐρήμου, ὅπῃθεν οὐδὲν ἄλλο βλέπεις παρὰ τὸν οὐρανόν. Αἱ πόλεις ἀναπαύστως ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς σου, ὑπὸ τοὺς πόδας σου, παρὰ τοὺς ὄμους σου, ἐγγύς καὶ μακρὰν, ἠλιοφειγῆς, ἐσκιασμένα, μεταξὺ ἄλλων, ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Προχωρεῖς ἐν βῆμα, καὶ βλέπεις πανόραμα ἀπειρον, ὀπισθοχωρεῖς ἐν βῆμα, καὶ δὲν βλέπεις πλέον τίποτε· ἀνεγείρεις τὴν κεφαλὴν, χίλιαι ἀίχμηραὶ κορυφαὶ μιναρῶν καταβαίνεις μίαν πιθανὴν, ἐξαφανίζονται καὶ αἱ χίλιαι. Αἱ ὁδοὶ, ἀπείρως διεκτυοειδεῖς, ἔρπουσιν ἐλικσιδῶς μεταξὺ τῶν λόφων, ἀνέρχονται ὑπὲρ τὰ ἀναχώματα, ζυρίζουσι τοὺς κρημνοὺς, διαβαίνουσιν ὑπὸ τὰ ὑδραγωγεία, μεταβάλλονται εἰς στενωποὺς, καταβαίνουσιν εἰς κλίμακας διὰ μέσου πεδίων χλοερῶν, βράχων, ἐρεπίων, ἄμμων. Ἐκ διαλειμμάτων ἢ μεγάλη πόλις σταματᾷ ὡς διὰ ν' ἀναπνεύσῃ ἐν μέσῳ ἐρημίας ἐξοχικῆς, καὶ μετὰ ταῦτα ἀρχίζει ἐκ νέου πυκνότερα, ἀνθηρότερα, παιδρότερα. Ἐδῶ ἐξομαλίζεται, ἐκεῖ ἀναββίχεται, παρῆκει κατακρημνίζεται, διασκορπίζεται, καὶ μετὰ ταῦτα σπεύδει ἐκ νέου. Ἄλλου καπνίζει καὶ ἡγεῖ, ἄλλου κοιμάται· εἰς τοῦτο τὸ μέρος εἶνε ὅλη ἐρυθρὰ, εἰς ἐκεῖνο εἶνε καταλευκός, εἰς τρίτον τι ἐπικρατεῖ τὸ χρυσοειδὲς χρώμα, καὶ τὸ τέταρτον παρουσιάζεται ὡς ἀνθοστόλιστον ὄρος. Ἡ κομψὴ πόλις, ἡ γοργὰ, ἡ ἐξοχὴ, ὁ κῆπος, ὁ λιμὴν, ἡ ἐρημος, ἡ ἀγορὰ, ἡ νεκρόπολις, ἐναλλάσσονται ἀτελευτήτως, ἀνυψοῦμενα ὑπὲρ ἄλληλα βαθμηδὸν οὕτως, ὥστε ἐκ τινῶν ὑψωμάτων δύνασαι νὰ περιλάβῃς ἐπὶ μιᾶς καὶ μόνης κλιτύος δι' ἐνός σου βλέμματος ὅλας τὰς ποικιλίας ὀδοκλήρου ἐπαρχίας. Ἀπανταχοῦθεν ἀπεικονίζονται ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν

υδάτων απειράριθμα παράδοξα διαγράμματα, τόνσον πυκνά, μετά τσαούτης μανίας καταβουμματατισμένα και καταπριονισμένα, ένεκα τής θαυμαστής ποικιλίας τών αρχιτεκτονικών ρυθμών, ώς συγχέονται όλως ένώπιον τών οφθαλμών σου, ώς έν υπέρτερον άδιαιλέπτως και συνδιεπλέκοντο πρὸς άλληλα. Έκ τού μέσου οικίσκων τουρκικῶν άνυψούται τὸ ευρωπαϊκὸν μέγαρον· έπισθεν τού μιναιεὶ τὸ κωδωνοστάσιον· άνωθεν τού ηλικικοῦ ὁ θόλος· έπισθεν τού θόλου αἱ επάλξεις τού τείχους· αἱ σινικαὶ στέγαι τών κισσίων υπέρ τὰ άστρώματα τών θεάτρων· οἱ δικτυωτοὶ εξώσται τών χαρσιμίων άπέναντι τών μεγάλων υλοσφράκτων παραθύρων· μαυρούσια παραθύρια καταντικρὸς ηλικικῶν κιγκλιδωτῶν· σηκοὶ Παναγίας κάτωθεν άψίδων άραβικῶν· οἱ τάφοι έντὸς τών αὐλῶν και μεταξὺ τών καλυθῶν αἱ πύργοι. Τὰ τζαμία, αἱ συναγωγαὶ αἱ έλληνικαὶ εκκλησίαι, αἱ καθολικαὶ, αἱ αρμενικαὶ άλλεπάλληλοι, ώς έν έμελλεν ἡ μία νά υπερβάλῃ τήν άλλην, και εἰς όλα τὰ διάκενα μέρη υπάριστοι, πευκαὶ άμφιλαφεῖς, συκέαι και πλάτανοι εκτείνουσαι τούς κλάδους των υπεράνω τών στεγῶν. Αρχιτεκτονικῆ άπειριγράπτως εύκαμπτος υποδομηθεὶ τὰς άπειρους ιδιοτροπίας τού εδάφους, αυτόσχεδιάζουσα οικίας άλλας γωνιώδεις εἰς σχῆμα πύργων τριγωνοειδῶν, και άλλας ώς πυραμίδας ὀρθῆς ἡ άνεστραμμένες, και περιβάλλουσα αὐτάς με ίκριώματα, με στυλώματα και με τάφρους, συσσωρευμένες δ' άπάσας φύρδην μίγδην, ώς ὄγκους κατακρημνισμένους εκ τινος ὄρους. Εἰς κάθε έκκτὸν βήματα μεταβάλλονται τὰ πάντα. Έδῶ εύρίσκεται εἰς ὁδὸν προαστείου Μασσαλιωτικοῦ· στραφοῦ, και εἰς ένώπιόν σου κόμην άσαιτικὴν· στραφοῦ τάνάπαιιν, και εἰς συνοικίαν έλληνικὴν· στραφοῦ άκόμη, και βλέπεις προάστειον τραπεζούντιον. Έκ τής γλώσσης, εκ τών προσώπων, εκ τής ὄψεως τών οικιῶν έννοεῖς ὅτι επήλθε μεταβολή· γωνία γαλλικαὶ, εἰς νηϊταλικά, ποικιλοχρωμία άγγλική, εἰς κεντρίσματα βρωσσικά. Έπὶ τής άπεράντου ὄψεως τής πόλεως παρίσταται διὰ τής αρχιτεκτονικῆς και τών χρωμάτων ἡ μεγάλη πάλη, ἥτις υπάρχει μεταξὺ τής χριστιανικῆς οικογενείας ἥτις άνακτῆ, και τής ισλαμικῆς, ἥτις υπερασπίζεται διὰ τών περιλειπομένων αὐτῆς δυνάμεων τήν ιερὰν γῆν. Ἡ Σαμποῦλ, ὅλη ποτὲ τουρκικῆ, προσβάλλεται άπανταχούθεν υπό χριστιανικῶν συνοικιῶν, αίτινες περιτρώγουσιν αὐτὴν βραδέως άπό τών παραλιῶν τού Χρυσοῦ Κέρατος και τής Προποντίδος. Αλλάχούθεν ὅμως ἡ κατάκτησις προβαίνει μαυιδῶς· αἱ εκκλησίαι, τὰ μέγαλα, τὰ νοσοκομεία, οἱ δημόσιοι κήποι, οἱ τεχνίται και τὰ σχολεία διαβρῆγνύουσαι τὰς μουσουλμανικὰς συνοικίας, υπερβάλλουσαι τὰ νεκροταφεῖα, προχωροῦσιν άπό λόφου εἰς λόφον, και διαγράφουσιν ἤδη άριστως επὶ τού πολυστρόφου εδάφους τὸ σχῆμα μεγάλης πόλεως, ἥτις μίαν ἡμέραν θέλει καλύψῃ τὰ πα-

ράλια τού Βοσπόρου, ὅπως ἡ σημερινὴ καλύπτει τὰ τού Χρυσοῦ Κέρατος. Ἄλλ' άπό τών γενικῶν τούτων σκέψεων άποτρέπουσι καθ' έκαστον βήμα χίλια νέα πράγματα· εἰς τήν ὁδὸν ταύτην εἰς τεκὲς δερβίσιδων, εἰς εκείνην εἰς στρατῶν ρυθμοῦ μαυρουσίου, έν καφενεῖον τουρκικόν, έν παζάριον, μία βρύσις, έν ὕδραγωγεῖον. Έντὸς ένῆς τετάρτου αναγκάζουσαι νά μεταβάλῃς δεκάκις τὸ βάδισμά σου· νά καταβαίνῃς, ν' αναβῆσαι, νά τρέχῃς πηδηκτὰ τὸν κατήφορον, νά τρέχῃς πηδηκτὰ τὸν κλιμακωτὸν άνήφορον, νά χώνεσαι εἰς τὸν βόρβορον, νά υπερπηδῆς μυρία προστόματα, άνοιγῶν δρόμον εἰς τὸ πλῆθος, εκεῖ διὰ τών θάμνων, παρέχει διὰ τών κρεμαμένων βραχῶν, νῦν μὲν κρατῶν τήν μύτιν σου, μετ' οὐ πολὺ δ' άναπνέων αὐραν μυροβόλον. Ἄπό τού άπλέτου φωτὸς τοποθεσίης άνοικτῆς, ὀρθῶν βλέψεις τὸν Βόσπορον, τήν Ἀσίαν και οὐρανὸν άπέραντον, εμπίπτεις μετ' ὀλίγα βήματα εἰς τὸν θλιβερὸν ζόφον δικτύου ὄλου στενωπῶν έρπουσῶν έν μέσῳ οικιῶν έτοιμορόδων, και σκεπασμένων άπὸ λιθάρι, ὡς ἡ κοίτη βύακος· άπό τής δροσερῆς και σκιερῆς βλαστῆσεως εἰς στρόβιλον κονιοροῦ πνιγρὸν αἰωρούμενον εκ τής γῆς· άπό σταυροδρομίων, πλήρων τύρβης και χρωμάτων, εἰς παράβυστα νεκρώσιμα, ὅπου οὐδέποτε ἠκούσθη φωνὴ άνθρώπου· άπό τής θεσπεσίης Ἄνατολῆς τών ὀνειρων μας εἰς μίαν άλλην Ἄνατολὴν, πένθιμον, ευπαρὰν, γεγηραυμένην, υπερβάλλουσαν πᾶν ὅ,τι δύναται νά πλάσῃ ἡ πλέον ζοφερά φαντασία. Ἄρου δὲ κάμῃς έν γυρον ὀλίγων ὥρων, δὲν γνωρίζεις πλέον ποῦ εύρίσκεται ἡ κεφαλή σου. Ἐάν δὲ τις σ' ἠρώτα τότε άπροσδοκῆτως τί πράγμα εἶνε ἡ Κωνσταντινούπολις, δὲν θά ἠδύνασο ν' άποκριθῆς άλλῶς εἰμὴ επιθέτων τήν χεῖρα επὶ τού μετώπου, διὰ νά κατενάσῃς τήν τρικυμίαν τών ιδεῶν. Ἡ Κωνσταντινούπολις εἶνε Βαβυλωνία, κόσμος ὅλος, χάος. Εἶνε ὠραία; Θαυμασία. Εἶνε άσχημος; Φρικώδης. Σὰς άρέσκει; Μέχρι μέτης. Ὅθ' διεμένετε έν αὐτῇ; Τίς οἶδε; Τίς δύναται νά εἰπῇ τί θά ἦτο επάνω άλλου τινὸς πλανήτου; Ἐπιστρέφεις οἴκαδε πλήρης θαυμασμοῦ και πλήρης άπογοητεύσεων, πλήρης γοητείας και πλήρης άηθίας, εκθαμβος και εμβρόντητος, πάσχων τοιαύτην σύγχυσιν ιδεῶν, ὥστε νομίζεις ὅτι κινδυνεύεις νά σοὶ επέλθῃ συμφορῆσις αἵματος εἰς τὸν εγκέφαλον, άλλὰ βαθυηδὸν και κατ' ὀλίγον ἡ εἰς κάψις αὐτῆ κατενάζεται και μεταβάλλεται εἰς άποκάρωσιν βαθυτάτην, και εἰς άνίαν και θλίψιν μέχρι θανάτου. Ὁ διερχόμενος μετὰ τάχους τοιαῦτα εἶτη αἰσθάνεται έν αὐτὸν καταγεγραμμένα.

Ὁ δὲ λαὸς τής τερατώδους ταύτης πόλεως;

[Ἔκτασι συνοίγια]

Τὸ καθαρὸν εἶτήσιον εισόδημα τής έν Νέξ Ὑόρκη εκδιδομένης εφημ. «Ὁ Κήρυξ τής Νέξ Ὑόρκης» υπερβαίνει τὸ ποσὸν τών φράγγ. 1,500,000.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Έκ τών τού Gaston Tissandier]

Μιχαήλ Σερβέτ. — Πέτρος Belon — Descartes.
Φραγκίσκος Βάκων.

Πόσους δυνάμει ν' αναφέρωμεν συγχρόνους τού Παλιού διασήμου επιστήμονας! τὸν Ἄνδρέαν Vésale, πατέρα τής ανατομίας, τὸν μέγαν χειρουργὸν Ambroise Paré, τὸν περίφημον χημικὸν Paracelse, συγκαταριθμουμένους μεταξὺ τών ένδόξων τής Ἀναγεννήσεως άνδρῶν. Ἄλλ' επὶ ένά μόνον θέλωμεν επιστήσῃ τήν ἡμετέραν προσοχήν, τὸν άτυχῆ Μιχαήλ Σερβέτ, ὅστις έπεσεν ευγενὲς θῦμα τών θρησκευτικῶν διωγμῶν.

Γεννηθεὶς έν εἴτει 1509 έν Βιλλανουέβα τής Ἀραγωνίας, ἤκουσε τὰ νομικὰ έν Τολώσῃ και επεδόθη εἰς τήν εξέτασιν τών θρησκευτικῶν ζητημάτων, τὰ ὅποια διήγειρεν ἡ άρτιγέννητος Μεταρρύθμισις. Έν Βάλλῃ και έν Στρασβούργῳ ὁ Σερβέτ εκίνησε τὴν εκπληξίν τών μὲν και τὴν άγανάκτησιν τών δὲ διὰ τὸ ελευθερῶν τών δογμάτων αὐτοῦ· οἱ εἰρηροὶ του τὸν ὀνόμαζον «μοχθηρὸν και κακοῦρον Ἰσπανόν». Έν Γερμανίᾳ οἱ Διάλογοι αὐτοῦ, περὶ θρησκευτικῶν δοξασιῶν πραγματευόμενοι, έγιναν άφορητὰ σκανδάλου, ὥστε ὁ Σερβέτ ἠγκυμάσθη νά άναχωρήσῃ εἰς Γαλλίαν λαβὼν τὸ ψευδὲς ὄνομα Villeneuve.

Έν Παρισίοις έγινε διδάκτωρ τής Ιατρικῆς, και εδίδασκεν επιτυχῶς έν τῷ Κολλεγίῳ τών Λομβαρδῶν, διακριθεὶς διὰ τών έργων αὐτοῦ και τής πρὸς τὴν επιστήμην άφοσιώσεώς του. Κακῆ τύχῃ άπήτησε τὸν Καλβίνον, και προκάλεσε αὐτὸν εἰς θεολογικὴν μονομαχίαν, εκίνησε τὴν απέχθειαν αὐτοῦ, ἥτις μετ' οὐ πολὺ μετετρέπη εἰς μανιώδη εἴδηρον. Ἀνήσυγον εἶχον τὸ πνεῦμα ὁ Σερβέτ ανεχώρησεν εκ Παρισίων και άποικατέστη άλληλοδιαδόχως εἰς Λυὼν, εἰς Charlieu και εἰς Avignon, ὅπου μετῆλθε τὸν ιατρὸν γενόμενος συγχρόνως και διορθωτῆς τυπογραφείου. Ἐχων πάντοτε κατὰ νῦν τὰ περὶ τὴν θρησκείαν, ἠθέλησε νά πείσῃ τὸν Καλβίνον νά άσπασθῇ τὰς πεποιθήσεις αὐτοῦ, και εἰρημοσίευσε μέγα σύγγραμμα τὴν Ἐπαπόρθωσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ (La restitution du christianisme), διὰ τού ὁποίου ἠρέθισεν εἰς άκρον τὸν άδυσώπητον αὐτοῦ άνταγωνιστὴν. Ὁ Μιχαήλ Σερβέτ ἦτο διαμαρτυρούμενος ὡς ὁ Καλβίνος, άλλὰ διαμαρτυρούμενος φιλελεύθερος, ὡς ἠθέλωμεν εἰπεῖ τὴν σήμερον, ένῶ ὁ Καλβίνος ἦτο διαμαρτυρούμενος ὀρθόδοξος. Ὁ Καλβίνος άπεράσισε νά καταστρέψῃ τὸν Σερβέτ, κατήγγειλε δὲ αὐτὸν εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐξέτασιν, ἥτις τὸν εφυλάκισεν εἰς Λυὼν. Ὁ Σερβέτ κατόρθωσε νά δραπέτεύσῃ, άλλὰ μεταβαίνων εἰς Ἰταλίαν, διήλθε διὰ τής Γενεύης, ὅπου ὁ εκδικητικὸς αὐτοῦ εἰρηρὸς τὸν εφυλάκισε και πάλιν, και επήγαγεν αὐτῷ δικὴν άδικον, ἥς άποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ καταδίκη τού άντιπάλου του.

Τὴν 27 Οκτωβρίου 1553 ὁ Μιχαήλ Σερβέτ

εκάθη ὡς αἰρετικὸς έν ἡλικίᾳ τεσσαράκοντα τεσσάρων εἰτων. Ένῶ έπορεύετο πρὸς τὴν πυρὰν, ὁ συνοδεύων αὐτὸν Φαρέλ τὸν πρόετροπε ν' άπαρνηθῆ τὰς πεποιθήσεις του, άλλ' ὁ φιλόσοφος ένέμεινεν άκλόνητος εἰς τὴν πίστιν αὐτοῦ και εβιάσισε στενῶς τὸ βήματι πρὸς τὸν θάνατον, ὅτε δὲ αἱ φλόγες ὑψώθησαν περὶ αὐτὸν άρῆκε φωνὴν σπαρταζικάρδιον!

Δεῖα εἶτη μετὰ τὸν θάνατον τού Σερβέτ έτερος επιστήμων επιφανής, ὁ Πέτρος Belon, έτυχε τραγικοῦ θανάτου ὀλοφονηθεὶς έσπέρων τινὰ έν τῷ δάσει τής Boulogne υπό άνθρώπου άγνώστου (1564). Ὁ Belon εἶναι εἰς τών μεγίστων Γάλλων φυσιδιρῶν, επεδόθη δὲ προῶμως εἰς τὴν μελέτην τής φύσεως τῆ προστασίας τού περιφήμου επισκόπου τού Mans, και έγινεν εἰς τών ενθέρμων προμάχων τών νέων ιδεῶν. Ἐπανερχόμενος εκ τινος εἰς Γερμανίαν περιηγήσεως, κατεδιώχθη, συλληφθεὶς δὲ πλησίον τής Thionville έν τῷ δουκάτῳ τού Λουξεμβούργου, εφυλακίσθη ὡς θιασώτης τών φιλοσοφικῶν δογμάτων, υπέρ τών ὁποίων τόσσοι άλλοι εἶχον ἤδη θυσιάσει τὴν ζωὴν αὐτῶν. Εἰς τών θαυμαστῶν αὐτοῦ τυχαίως πῶς τὸν έσωσε πληρώσας υπέρ αὐτοῦ βαρὺ λύτρον.

Ἐλευθερωθεὶς ὁ Πέτρος Belon ἤλθεν εἰς Παρισίους, ὅπου έτελειοποιήθη εἰς τὰς φυσικὰς επιστήμας τυχῶν τής προστασίας πολλῶν εκκρίτων καρδιναλίων φίλων τών επιστημῶν, μετέπειτα δὲ επεχείρησε τὴν μεγάλην αὐτοῦ εἰς Ἄνατολὴν περιήγησιν, ἕνα εξετάσῃ πάντα τὰ λαματικά φυτὰ, τὰ ὅποια εκ τών βιβλίων μόνον εγνώριζεν.

Ὁ Belon περιῆλθε τὴν Ἑλλάδα, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, πλεύσας δὲ εἰς Ἀλεξανδρείαν, εἶδε τὸ Κάιρον, έπισκέφη τὴν Κάτω Αἴγυπτον και τὴν Παλαιστίνην, και συνήγαγεν άπειρα επιστημονικὰ πλοῦτη. Κατὰ τὴν επάνοδον αὐτοῦ ὁ Ἐρρίκος Β' τῷ εχρηγήσε συντάξιν δικασίων σκούδων. Ὁ περιφανὴς φυσιδιρῆς έτυχε βραδυτέρον τής προστασίας τού Καρόλου Θ', άλλ' ὁ θάνατος, ὡς άνωτέρω εἶπομεν, διέκοψεν αἰφνιδίως τὸ στάδιον αὐτοῦ.

Ὁ Descartes και ὁ Φραγκίσκος Βάκων επέθεσαν τὴν κορωνίδα εἰς τὸ οικοδόμημα τής φυσικῆς φιλοσοφίας, υπέρ τής ὁποίας ἠγωνίσθησαν οἱ άνδρες τής δεκάτης εἰτης εκατονταετηρίδος. Ὁφείλομεν ν' άναμνήσωμεν τὰ κυριώτερα συμβάντα τού βίου αὐτῶν.

Ὁ Γάλλος φιλόσοφος Descartes, γεννηθεὶς έν Touraine τῷ 1596 εἰς ευγενεὺς οικογενείας και εκπαιδευθεὶς υπό τών Ἰησουϊτῶν, υπηρέτησεν ὡς εἰσελκτικὸς υπό τὸν Μαυρίκιον τής Σαξωνίας και εἰσελκτικὸς τού Νασσάου, περιῆλθε τὴν Γερμανίαν και τὴν Ὀλλανδίαν, εσχάτισθη έν Παρισί-

1. Εἰς τὸν Μιχαήλ Σερβέτ επεδόθη ἡ άνακάλυψις τής πνευμονικῆς κυκλοφορίας, άλλ' εσχάτως άπεδείχθη (Achille Chénave—Michel Servet et la Circulation pulmonaire) ὅτι ἡ άνακάλυψις αὐτῆ ὀφείλεται εἰς τὸν Rinaldo Colombo εκ Κομόνης τής Λομβαρδίας. (Σ. τού συγγραφέως).

οις μετά των τότε επιστημόνων, και απεσύρθη τέλος εις Ολλανδίαν, όπου εξήσεν εν απομονώσει. Εν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ Πραγματεία περὶ κόσμου (Traité du monde) παραδέχεται τὴν γνώμην τοῦ Γαλιλαίου περὶ κινήσεως τῆς γῆς, ἀλλὰ φρονίμως ποιών εξηράνισε τὸ βιβλίον τοῦτο ἅμα μαθῶν τὴν καταδικὴν τοῦ συγχρόνου Ἰταλοῦ. Ὁ λόγος περὶ μεθόδου (Discours de la methode) αἰ Μελέται περὶ ἀρχικῆς φιλοσοφίας (Meditations sur la philosophie première) αἰ Ἀρχαὶ τῆς φιλοσοφίας (Principes de la philosophie) ἔλαβον μεγάλην φήμην. Καὶ πολλοὶ μὲν ἐθαύμασαν τὸν Descartes, ἄλλοι δὲ ἐπειράθησαν νὰ τὸν καταστρέψωσι κατηγοροῦντες αὐτὸν ἐπὶ ἀθεΐας. Προσκληθεὶς ὑπὸ τῆς βασιλείσεως τῆς Σουηδίας Χριστίνης, ὁ Descartes μετέβη εἰς Στοκκόλμην περὶ τὰ τέλη τοῦ 1649, ἀλλὰ καταβλήθεις ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ τῆς Σουηδίας κλίματος ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ πενήτηκοντα τεσσάρων ἐτῶν.

Ὁ Ἄγγλος φιλόσοφος Φραγκίσκος Βάκων ἐπὶ Ἐλισάβετ ἐξελέγη μέλος τῆς Βουλῆς τῶν κοινοτήτων, ἀλλὰ δὲν ἐτίμησε τὴν θέσιν του, ὥστε ὁ Βολταίρος εὐλόγως εἶπε περὶ αὐτοῦ: «Ὁ ἀνὴρ οὗτος εἶναι τόσον μέγας, ὥστε ἐλησμόνησα τὰς κακίας του». Ἐπὶ Ἰακώβου Α' ὁ Βάκων ἀνεδείχθη ἀλληλοδιαδόχως γενικὸς εἰσαγγελεὺς, ὑπουργὸς τῆς δικαιοσύνης καὶ (1618) πρωθυπουργός. Κατηγορηθεὶς ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν κοινοτήτων ὡς πωλήσας ἀντὶ χρημάτων παραχωρήσεις καὶ προνόμια, καταδικάσθη ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν δημοτίμων εἰς πρόστιμον ἐνὸς ἑκατομμυρίου φράγκων καὶ εἰς κάθειρξιν ἐν τῷ Πύργῳ τοῦ Λονδίνου, πρὸς τούτοις δὲ καθήρθη τῶν ἀξιομάτων του καὶ ἀπεκλείσθη πάσης δημοσίας λειτουργίας.

Ὁ βασιλεὺς Ἰάκωβος ἀπέλυσε μετ' οὐ πολὺ τὸν πρῶτον ἐνοουμένον αὐτοῦ. Ὁ Βάκων ἐξήσεν ἔκτοτε μακρὰν τῶν δημοσίων πραγμάτων. Τινὲς προσεπάθησαν νὰ ἀπαλλάξωσιν αὐτὸν τῶν κατ' αὐτοῦ κατηγοριῶν· ἀναμνησθήτητον εἶναι, ὅτι ἡ ἠθικὴ αὐτοῦ ἀξία εἶναι πρόβλημα λυπηρὸν διὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ σέβωνται ἐκείνους, τοὺς ὁποίους θαυμάζουσι. Ἡμεῖς ἐξετάζομεν ἐνταῦθα μόνον τὸν συγγραφεὴ τοῦ Νέου ὄργανου (Novum organum), τοῦ ἀμιμήτου ἐκείνου βιβλίου, τοῦ ἀποτελοῦντος μίαν τῶν λαμπροτάτων φωτεινῶν ἀκτίνων, ἃς ἐξέπεμψε ποτε ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια. Ὁ συγγραφεὺς ἰδρύει ἐν αὐτῷ νέαν λογικὴν, καὶ ἐξασφαλίζει τὴν ἀνακαίνισιν τῶν επιστημῶν, κηρύττων τὸ ἀπόλυτον κύρος τῆς παρατηρήσεως, δι' ἧς ἀνακαλύπτομεν τὰ γεγονότα, καὶ τοῦ πειράματος, δι' οὗ ἐξετάζομεν αὐτά.

Ὁ Φραγκίσκος Βάκων ἀφιέρωσεν ὅλα σχεδὸν τὰ τελευταῖα τῆς ζωῆς του ἔτη εἰς ἐπιστημονικὰ πειράματα, ζητῶν ἰδίως ὠφελίμους ἐφαρμογὰς ἐν τῇ μελέτῃ τῶν φυσικῶν φαινομένων.

Τὴν 2 Ἀπριλίου 1626 ὁ πρῶτον πρωθυπουργός

ἐπωχεῖτο μετὰ τοῦ περιφήμου Σκότου ἱατροῦ Witherbonne, ἐπειδὴ δὲ ἡ χιὼν ἐπιπτε πυκνὴ, ἐσκέπτετο πῶς ἦτο δυνατόν νὰ χρησιμοποιηθῆ πρὸς διατήρησιν τῶν τροφίμων. Ἀποφασίσας πάραυτα νὰ ἐκτελέσῃ δοκιμὴν, κατέβη τῆς ἀμάξης, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν πτωχῆς χωρικῆς, ἠγόρασεν ὄρνιθα, τὴν ὁποίαν φρονύσας ἐκάλυψε διὰ χιόνος. Ὁ Βάκων ἐκρύωσε καὶ καταληθθεὶς ὑπὸ πυρετοῦ ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κόμητος Arundel, ἀπόντος τότε. Δι' ἐπιστολῆς χαιρεστάτης ἐξητήσατο παρὰ τοῦ κόμητος συγγνώμην, διότι κατέλυσεν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. «Παρ' ὀλίγον, ἐπιφέρει ὁ μέγας φιλόσοφος, ἐλάμβανον τὴν τύχην Πλανίου τοῦ πρεσβυτέρου, ὅστις ἀπέθανε πλησιάζας τὸν Βεσούβιον, ὅπως παρατηρήσῃ καλλίτερον τὴν ἔκρηξιν». Ἐν τέλει λέγει, ὅτι τὸ πείραμά του ἐπέτυχε.

Μὴ δυνάμενος ἐνεκα ἀδυναμίας νὰ μετακομισθῆ ἄλλου, ὁ Φραγκίσκος Βάκων ἔμεινεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κόμητος Arundel, μετὰ μίαν δὲ ἐβδομάδα, ὁ τοσοῦτον ὑπὲρ τῆς πειραματικῆς μεθόδου ἐργασθεὶς ἀπέθανεν ἐκ τῶν συνεπειῶν τοῦ τελευταίου αὐτοῦ πειράματος, τὸ ἐβδομηκοστὸν ἔκτον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἄγων.

Δημιουργοὶ επιστημῶν.

Μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες συντέλεσαν εἰς τὰς προόδους τῆς επιστήμης, δὲν ὑπάρχει ἐνδοξότερος τοῦ Βλασίου Πασκάλ. Ἡ μὲν Ἀγγλίᾳ καυχᾶται ὅτι ἐγέννησε τὸν Νεύτων, ἡ δὲ Γαλλία σεμνύεται διότι μεταξὺ τῶν τέκνων αὐτῆς συγκαταριθμεῖ τὸν μεγαλόνονον ἄνδρα, περὶ οὗ ὁ Bayle εὐλόγως εἶπεν ὅτι εἶναι «ἐν τῶν δαιμονιωτέρων τοῦ κόσμου πνευμάτων». Ὁ Πασκάλ οὔτε πρὸς τοὺς κινδύνους τῆς διερευνήσεως ἐπάλασεν, οὔτε κατὰ τῶν διωγμῶν ἠγωνίσθη, ἀλλ' ἔγινεν, οὔτως εἰπεῖν, μάρτυς τῆς ἰδίας σκέψεως. Ὁ μέγας αὐτοῦ νοῦς ἔθραυσε τὸ ὑλικὸν αὐτοῦ περίβλημα, ὡς τῆκε καὶ καταστρέφει ὑπέρμετρον πῦρ τὴν περιέχουσαν αὐτὸ ἐστίαν.

Ὁ Βλάσιος Πασκάλ, γεννηθεὶς ἐν Κλερμόν Φερράν τῆς Ὠβέρνης τὴν 19 Ἰουνίου 1623, ἐξεπαίδεῦθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς του, ὅστις ἦτο ἀνὴρ πολυμαθέστατος καὶ μαθηματικὸς ἄριστος, καὶ κατεῖχε θέσιν περιβλεπτοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του. Ἡ μήτηρ του ἦτο θυγάτηρ ἀνωτέρου τινὸς ὑπαλλήλου. Ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ὁ Βλάσιος ἀπέδειξε ζωηρότητα πνεύματος καὶ νοημοσύνην ἐκτακτοῦ καὶ ἐξέπληττε πάντας τοὺς περὶ αὐτὸν διὰ τῶν εὐστόχων αὐτοῦ ἀπαντήσεων καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς τῆς κρίσεως.

Ὁ Πασκάλ δὲν εἶχε συμπληρώσει τὸ ἐνδέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ὅτε κρούσαντός τινος κατὰ τὸ δεῖπνον πινάκιον διὰ μαχαίρας, παρετήρησεν ὅτι ὁ παραχθὴς ἤχος ἔπαυεν εὐθὺς ὡς ἐτίθετο ἡ χεὶρ ἐπὶ τοῦ πινακίου, ἐσκέρθη δὲ περὶ τῶν αἰτίων τοῦ φαινομένου τούτου καὶ ἐξετέλεσε πολλὰ τοιαῦτα πειράματα, τὰ ὁποῖα συνήγαγεν

εἰς μικρὰν πραγματεῖαν εὐφυστάτην καὶ γέμουσαν ὀρθοτάτων παρατηρήσεων.

Ὁ τρόπος καθ' ὃν ὁ Πασκάλ ἔμαθε τὰ μαθηματικὰ εἶναι αὐτόχρημα θαῦμα. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ βλέπων ὅτι εἶχεν ἐκτακτοῦ ἔφρασιν πρὸς πάντα τὰ εἰς τὴν σκέψιν ὑπαγόμενα, καὶ φοβούμενος μήπως ἡ ἐκμάθησις τῶν μαθηματικῶν ἀποτρέψῃ αὐτὸν ἀπὸ τῆς μελέτης τῶν γλωσσῶν, ἀπειμάκρυνεν ὅσον οἶόν τε ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαν περὶ γεωμετρίας ἰδέαν, καὶ κρύψας ὅλα τὰ γεωμετρικὰ βιβλία, ἀπέφυγε νὰ ὁμιλῇ ἐνώπιον τοῦ υἱοῦ του περὶ τῆς επιστήμης ταύτης. Δὲν ἠδυνήθη ὅμως ν' ἀρνηθῆ εἰς τὴν ἐπίμονον αὐτοῦ περιέργειαν τὴν ἐξῆς γενικὴν ἀπάντησιν: «Ἡ γεωμετρία εἶναι επιστήμη, διὰ τῆς ὁποίας μαθάνομεν νὰ γράφωμεν σχήματα ἀκριβῆ καὶ νὰ εὐρίσκωμεν τὰς μεταξὺ αὐτῶν ἀναλογίας»· ἀλλὰ συγχρόνως ἀπηγόρευσεν αὐτῷ νὰ ὁμιλῇ καὶ νὰ σκέπτηται περὶ γεωμετρίας.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ παῖς ἤρξατο σκεπτόμενος κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς, καὶ γράφων δι' ἄνθρακος σχήματα ἐπὶ τῶν πλακῶν τοῦ δωματίου του, προσπαθῶν δὲ νὰ εὕρῃ τὰς ἀναλογίας τῶν σχημάτων, κατώρθωσε νὰ συνθέσῃ ἰδίους ὀρισμούς καὶ ἀξιιώματα καὶ ἀποδείξεις. Καὶ τοὺς μὲν κύκλους ὠνόμαζε στρογγύλα, τὰς δ' εὐθείας γραμμὰς ῥάβδους. Τοσοῦτον δ' ἐπροχώρησεν εἰς τὰς ἐρεῦνας του, ὥστε ἔφθασε μέχρι τῆς τριακοστῆς δευτέρας προτάσεως τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ Εὐκλείδου. Ὁ πατὴρ του καταλαβὼν αὐτὸν ἐν μέσῳ τῶν σχημάτων του, τὸν ἠρώτησεν εἰς τί κατεγίνετο. Ὁ παῖς τῷ ἀπάντησεν ὅτι ἐξήτει τὸ τὰδε πρᾶγμα, τοῦτο δὲ ἦτο ἡ πρότασις τοῦ Εὐκλείδου. Ἐρωτήσαντος δ' ἐπειτα τοῦ πατρὸς πῶς εἶχεν ἔλθει αὐτῷ ἡ ἰδέα αὐτῆ, ὁ μικρὸς Πασκάλ ἀπεκρίθη ὅτι εἶχεν εὕρει τὸ τὰδε ἄλλο πρᾶγμα, καὶ οὕτω παλινδρομῶν καὶ ἐξηγῶν καὶ μεταχειριζόμενος πάντοτε τὰ ἰδιόρρυθμα ὀνόματα στρογγύλα καὶ ῥάβδους, κατήντησεν εἰς τὰ ἀξιιώματα καὶ εἰς τοὺς ὀρισμούς, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐπινοήσει.

Φίλος τις τῆς οἰκογενείας του συνεβούλευσε τὸν πατέρα τοῦ Πασκάλ νὰ μὴ στενοχωρῇ τὸν υἱόν του. Ὁ κ. Πασκάλ ἔδωκε τότε τὰ Στοιχεῖα τοῦ Εὐκλείδου εἰς τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον ἐνόησεν αὐτὰ ἄριστα ἄνευ τινὸς ἐξηγήσεως.

Ἐντὸς μικροῦ ἠδυνήθη ν' ἀκούσῃ τακτικῶς τὰ ἐβδομαδικὰ μαθήματα συλλόγου, εἰς ὃν συνήρχοντο πολλοὶ ἐκ Παρισίων επιστήμονες, ὅπως ὑποβάλλωσι τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ ἐξετάζωσι τὰ τῶν ἄλλων. Ὁ νέος Πασκάλ κατέλαβεν εὐθὺς ἐν αὐτῷ θέσιν ἐπιφανῆ, συχνότερον τῶν ἄλλων παρουσιάζων πρᾶγματα νέα καὶ ἀνακαλύπτων ἐνίοτε εἰς τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐξεταζόμενας προτάσεις σφάλματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχον παρατηρήσει οἱ ἄλλοι. Καὶ ὅμως μόνον κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς ἠσχολεῖτο περὶ τὴν γεωμετρίαν, κατὰ δὲ τὰς ὥρας τῆς ἐργασίας ἐμάθησε τὰς γλώσσας, τὰς ὁποίας ἐδίδασκεν αὐτῷ ὁ πατὴρ του.

Εὐρίσκων ἐν ταῖς θετικαῖς επιστήμαις τὴν ἀλήθειαν, ἦν ἐν παντὶ πράγματι περιπαθῶς ἠγάπη, τοσοῦτον ἐπροόδουσεν, ὥστε δεκαεξαετῆς ὢν ἔγραψε πραγματεῖαν *Περὶ κωνικῶν τομῶν*. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς διανοητικὸν κατόρθωμα μέγιστον. Ὁ Descartes ἀναγνώσας αὐτὸ, καὶ ἀκούσας ὅτι ἐγράφη ὑπὸ δεκαεξαετοῦς μαιρακίου, ἐπίστευσεν ὅτι συγγραφεὺς αὐτοῦ ἦτο μᾶλλον ὁ πατὴρ τοῦ Πασκάλ.

Ἐν ἡλικίᾳ δεκαεννέα ἐτῶν ὁ Πασκάλ ἐπενόησεν ἀριθμητικὴν μηχανὴν θεωρηθεῖσαν εὐλόγως ὡς πλείστου λόγου ἀξίαν. Πρὸς συνδυασμὸν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ μηχανήματος τούτου κατέβαλε κόπον ἀμύθητον, ὅστις ἐφθίρει τὴν υγείαν του. Ὁ περιώνυμος Leibnitz θαυμάσας τὸ μηχανήμα τοῦτο, ὅπερ ἐξετέλει μηχανικῶς πάντας τοὺς ὑπολογισμοὺς τῆ βοήθειᾳ τῶν ὀφθαλμῶν μόνον καὶ τῶν χειρῶν, προσεπάθησε νὰ τελειοποιήσῃ αὐτό.

Αἱ πλείσται τῶν ἐφευρέσεων τοῦ Πασκάλ εἶχον τοιοῦτόν τινα κοινωφελῆ σκοπὸν. Εἰς αὐτὸν ὀφείλεται ἡ χειράμαξα καὶ τὸ ἔχον μακροῦς βραχίονας ἀμάξιον, ὅπερ εἶναι ἐπιτυχῆς συνδυασμὸς τοῦ μοχλοῦ καὶ τοῦ προσκλινοῦς ἐπιπέδου.

Ὁ Πασκάλ ἦτο εἰκοσι μόλις καὶ τριῶν ἐτῶν ὅτε ἐδημοσίευσεν τὴν θεωρίαν τοῦ βαρομέτρου. Ὁ Fricelli συμπληρῶν τὰς πρώτας τοῦ Γαλιλαίου περὶ τῆς βαρύτητος τοῦ ἀέρος εἰδήσεις, εἶχεν ἐκτελέσει τῷ 1643 τὸ οὐσιωδέστατον αὐτοῦ πείραμα ἐπὶ τῆς ἰσοσταθμῆσεως στήλης ὑδραργύρου ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως. Ὁ Πασκάλ, μαθὼν τὸ γεγονός τοῦτο, ἐπέσειη ὅτι «τὸ κενὸν δὲν εἶναι πρᾶγμα ἀδύνατον καὶ ὅτι ἡ φύσις δὲν ἀπορῆγει αὐτὸ μετὰ φοικῆς, ὡς πολλοὶ νομίζουσι», τῷ δὲ 1647 συνέλαβε τὴν ἰδέαν τοῦ σπουδαίου πειράματος ἐπὶ τῆς ἰσορροπίας τῶν ῥευστῶν, καὶ ἀπεράσισε νὰ ἐκτελέσῃ πολλάκις τῆς ἡμέρας τὸ σύνθηες πείραμα τοῦ κενοῦ ἐν τῷ αὐτῷ σωλῆνι καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ ὑδραργύρου, ποτὲ μὲν κάτω, ποτὲ δὲ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὄρους ἔχοντος 500-600 τοὐλάχιστον ὄργυιων ὕψους, ὅπως ἴδῃ ἔάν τὸ ὕψος τοῦ ἐν τῷ σωλῆνι εὐρισκόμενου ὑδραργύρου ἦθελεν εἶναι τὸ αὐτὸ ἢ διάφορον εἰς τὰ δύο μέρη. Πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ πειράματος τούτου ἐξέλεξε τὸ ὄρος Puy-de-Dome, καὶ παρεκάλεσε τὸν γαμβρόν του Περιέρων νὰ ἐκτελέσῃ αὐτό. «Ἐὰν συμβῆ, ἔλεγεν ὁ Πασκάλ, τὸ ὕψος τοῦ ὑδραργύρου νὰ ἦναι μικρότερον ἐπάνω ἢ κάτω τοῦ ὄρους, πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἡ βαρύτης ἢ πίεσις τοῦ ἀέρος εἶναι ἡ μόνη αἰτία τῆς διαφορᾶς ταύτης, οὐχὶ δὲ ἡ πρὸς τὸ κενὸν ἀποστροφή, καθότι βεβαίωτατον μὲν εἶναι ὅτι ὑπάρχει περισσότερος ἀήρ εἰς τοὺς πρόποδας ἢ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ φύσις ἀποστρέφεται τὸ κενὸν εἰς τοὺς πρόποδας μᾶλλον ἢ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους». Τὸν συλλογισμὸν τούτον ἐπεβεβαίωσε τὸ πείραμα, τοῦ ὁποῖου ὁ Περιέρων ἐξέλιθε τὰ ἀποτελέσματα εἰς

ἀξιωματιώδεις ἐπιστολὴν, γραφείσαν πρὸς τὸν Πασκάλ τὴν 22 Σεπτεμβρίου 1688.

Μετά τινα χρόνον ὁ Πασκάλ ἐπανελάβε τὴν ἀπόδειξιν τῆς βαρύτητος τοῦ ἀέρος εἰς τὴν κορυφὴν καὶ παρὰ τὴν βᾶσιν τῶν πύργων τῆς Notre-Dame καὶ τοῦ πύργου τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου πάντες οἱ φυσικοὶ ἐμνήθησαν αὐτὸν, ἔκτοτε δὲ χρονολογεῖται ἡ νεωτέρα φυσικὴ.

Δὲν θέλομεν παρακολουθήσει τὸν Πασκάλ, ἀφοῦ ἐγκαταλιπὼν τὴν ἐπιστήμην ἐπεδόθη περιπαθῶς εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἀσκήσεις. Ὁ Sic Beuve δι-ἰσχυρίζεται ὅτι «ὁ πρῶτος κλωνισμὸς» τοῦ Πασκάλ προήλθεν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ λόγου τοῦ Ἰανσενίου¹ περὶ τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀνθρώπου. Ἡ περὶ τὸν ἄνθρωπον μελέτη καὶ αἱ περὶ τοῦ ἠθικοῦ κόσμου σκέψεις διεδέχθησαν ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς τὴν γεωμετρίαν καὶ τὴν φυσικὴν. Μετὰ τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ ἐφευρέσεις, δύο μεγάλα ἔργα παρήγαγεν ὁ ἐγκέφαλος τοῦ Πασκάλ, τὰς Ἐπαρχιακὰς ἐπιστολάς καὶ τὰς Σκέψεις. Συγχρόνως ὁ σωματικὸς αὐτοῦ βίος κατήντησε μακρὰ ὀδύνη. Παιδιόθεν εἶχεν ἀδύνατον τὴν κρᾶσιν. «Ὡς ἐκ τοῦ ἀκροσφαλοῦς τῆς υγείας του, λέγει ἡ ἀδελφὴ του K^a Περιέρου, ἔπασχεν ἐξ ἀρρώστιας, τῆς οὐδέποτε ἠδυνήθη ν' ἀπαλλαγῇ, ὥστε μᾶς ἔλεγεν ἐνίοτε ὅτι ἀπὸ τοῦ δεκάτου ὀγδοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας του οὐδὲ μίαν εἶχε διέλθει ἡμέραν ἄνευ πόνου».

Ὁ Πασκάλ παρήτησε μετ' ὀλίγον πᾶσαν μελέτην καὶ ἐργασίαν ἐπιστημονικὴν, «ὅπως ἐπιδοθῇ ἀποκλειστικῶς, λέγει, εἰς τὸ μόνον ἔργον, τὸ ὁποῖον ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θεωρεῖ ὡς ἀναγκαῖον». Μόριον μετέχον σκέψεως ἐν μέσῳ «τῶν ἀπείρων ἐκτάσεων, ὧν ἡ αἰωνία σιγὴ καταπλήττει αὐτὸν», ὁ μέγας φιλόσοφος ἐνόμιζεν, ὡς τινες εἶπον, ὅτι ἔβλεπεν ἀδικαίπτως βάρβαρον ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸ μηδαμινὸν μάλλον, νομίζομεν, τῆς ἐπιστήμης διέδωκε. «Φλεγόμεθα ὑπὸ τοῦ πόθου τοῦ νὰ ἐμβαθύνωμεν εἰς πάντα καὶ ν' ἀνεγείρωμεν πύργον ὑψοῦμενον μέχρι τοῦ ἀπείρου. Ἀλλὰ τὸ ἡμέτερον οἰκοδόμημα κλονίζεται καὶ ἡ γῆ μέχρι τῆς ἀβύσσου ἀνοίγεται».

Αἱ ἀδικαίαι τοῦ Πασκάλ καὶ μάλιστα αἱ κεφαλαλγίαι αὐτοῦ κῆσαν καθόσον προέβαινον εἰς τὴν ἡλικίαν, καὶ μετ' οὐ πολὺ τὸν ἠνάγκασαν νὰ ἀφήσῃ πᾶσαν ἐργασίαν καὶ νὰ μὴ βλέπῃ σχεδὸν κανένα. Ἡ προσευχὴ καὶ ἡ ἀνάγνωσις τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐπισχόλουν αὐτὸν ἐντελῶς. Θέλων πρὸς τούτοις νὰ παιδεύσῃ τὴν σάρκα, ἔφερον ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ σώματός του ζώνην ἔχουσαν σιδηρὰς αἰγμάς, αἵτινες εἰσέρχοντο εἰς τὸ δέρμα του. «Ὁσάκις ἐπῆρχετο αὐτῷ ἰδέα τις μετέχουσα μαται-
1. Ἐπισκόπου Ures (1585—1638). Ἐργαζόμενος ἐξ ἄλλων πραγμάτων ἐπισημασμένην Augustinus, ἐν ἡ καταπολεμῆ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐκθέτει δόγματα ἀσυμ-εἶκτα πρὸς τὴν ἐλευθέραν τοῦ ἀνθρώπου θέλησιν καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ. Τὸ βιβλίον τοῦτο δημοσιεύθη μετὰ τὴν θάνατον τοῦ Ἰανσενίου ἔγινεν αἰτία ἐριδῶς μεταξὺ τῶν θεολόγων, καὶ ἐγέννησε τὴν αἵρεσιν τῶν Ἰανσενιῶν.

ὅπως, ἡ ὁσάκις ἠγχαριστεῖτό που, ἐθλίβε τὴν ζώνην διὰ τοῦ ἀγκῶνος ὅπως καταστήτῃ τὰ κεντήματα δριμύτερα, ἐνθυμίζων οὕτω ἐκντῶ τὸ καθῆκο».

Ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη καὶ ἡ ἀγαθοεργία ἦσαν τὸ μόνον αὐτοῦ μέλημα. Ἀπορρίπτων πᾶσαν πολυτέλειαν καὶ πᾶσαν ἡδονὴν, ἀφῆρεσαν ἐκ τοῦ δωματίου του πάντα τὰ περιττὰ ἐπιπλα. «Ἀγαπῶ τὴν πενίαν, ἔλεγεν, ἐπειδὴ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἠγάπησεν αὐτήν. Ἀγαπῶ τὰ πλοῦτη, διότι δι' αὐτῶν δύναμαι νὰ βοηθῶ τοὺς δυστυχεῖς».

Ἡ τελευταία ἀσθένεια τοῦ Πασκάλ ἤρξατο διὰ παραδόξου ἀηθίας, ἣτις κατέλαβεν αὐτὸν δύο μῆνας πρὸ τοῦ θανάτου του. Αἱ ὀδύνη αἱ ὑπέφερε ἦσαν φοβεραὶ, κατεπαύνε δὲ αὐτὰς φροντίζων περὶ τῶν πτωχῶν. Μετὰ διακαστάτης πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης συνεδύαζεν ὑπομονὴν θαυμασίαν. Εἰς τοὺς λυπούμενους, διότι ἐπασχεν ἀκίνητος ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ, ἔλεγε: «Διατί μὲ λυπεῖσθε; ἡ νόσος εἶναι ἡ φυσικὴ τοῦ χριστιανοῦ κατάστασις». Αἱ κεφαλαλγίαι κῆσαν, ἀλλ' ὁ Πασκάλ ὑπέφερεν αὐτὰς ἡρωικῶς ὡς ὅλα τὰ δεινὰ του. Μεταλαβὼν μετ' εὐλαθείας τῶν ἀγχιάντων μυστηρίων, ἐζήτησε νὰ μετενεχθῇ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῶν Ἀνιάτων, ἵνα ἀποθάνῃ παρὰ τοῖς πτωχοῖς. Ἡ ἀδελφὴ του K^a Περιέρου, ἣτις ἐνοσήλευεν αὐτὸν, τῷ ἀπήντησεν ὅτι κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἰατρῶν δὲν ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ μετακομισθῇ ἀλλοῦ. Μετὰ τὸ εὐχέλαιον (extreme onction) ἀνερώνησε: «Θεὲ μου, μὴ μ' ἐγκαταλίπῃς ποτέ!» ἔπειτα δὲ κατελήθη ὑπὸ σπασμῶν, καὶ μετὰ μακρὰν ἀγωνίαν εἴκοσι τεσσάρων ὡρῶν ἀπέθανε τὴν 19 Αὐγούστου 1662 τὸ τριακοστὸν ἔννατον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἄγων.

ELIZA Σ. ΣΟΓΓΕΟΥ.

ΝΥΚΤΕΡΙΝΑ ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩΙ ΛΕΥΓΑΛ.

Ἐν Βερολίῳ ὑπάρχουσιν, ὡς ἐν Λονδίῳ καὶ Παρισίοις, νυκτερινὰ ἄσυλα χάριν τῶν δυστυχῶν ἀστέγων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν. Συντηροῦνται δὲ ταῦτα ὑπὸ ἑταιρίας, τῆς σκοπὸς εἶναι ἡ χορηγίαι στέγης εἰς τοὺς ἀστέγους καὶ εὐρεσίαι ἐργασίας. Ὑπάρχει δὲ ἄσυλον γυναικῶν καὶ ἄσυλον ἀνδρῶν.

Καὶ τὸ μὲν τῶν γυναικῶν εἶναι ἀνοικτὸν ἀπὸ τῆς ἑκτῆς ὥρας τῆς ἑσπέρας μέχρι τῆς ὀγδόης τῆς πρωῆς τὸν χειμῶνα, καὶ ἀπὸ τῆς ἑβδόμης τῆς ἑσπέρας μέχρι τῆς ἑβδόμης τῆς πρωῆς τὸ θέρος. Πολλὴν δ' ὥραν πρὸ τῆς ἀνοίξεως τῶν θυρῶν τὸ κατάστημα πολιορκεῖται ὑπὸ πλήθος πυκνοῦ εἶναι δὲ ἡ σφῆρα τοσαύτη, ὥστε οἱ παροικούντες πολλάκις παραπονοῦνται, διότι τὸ συναθροισόμενον ἐκεῖ πλῆθος εἶναι κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον κάθε καρυθιάς καρύδι!

Τῆς ὥρας ἐπελθούσης, εἰσέρχονται ἀθροῦσως αἱ ἄστυγοι γυναῖκες, ὑποδέχεται δ' αὐτὰς ἡ διευθύντρια. Πᾶσαι δὲ ἕκαστῃ εἰσερχομένη ὀφείλει νὰ νι-

φθῆ τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας, καὶ λουτρὰ εἶναι παρεσκευασμένα χάριν τῶν ἔχουσῶν ἀνάγκην λουτροῦ.

Ἐὰν τὰ ἐνδύματά των εἶναι βεβρεγμένα ἢ ἀκάθαρτα ὑπὸ βορβοροῦ καὶ πηλοῦ, τὰ στεγνόνουσι καὶ τὰ καθαρίζουσι. Ποῖν ἢ δὲ κατακλιθῶσιν εἰς ὑπνον, ταῖς χορηγεῖται ζωμὴς καὶ τεμάχιον ἄρτου, τὴν δὲ ἐπιούσαν προΐαν καφῆς καὶ μικρὸς λευκὸς ἄρτος.

Ἀπαγορεύεται τὸ νὰ ἐρωτᾷ τις τῶν ἐν τῷ καταστήματι τὰς ξενιζόμενας τὸ ὄνομα αὐτῶν καὶ πόθεν ἔρχονται. Μόνον τὴν ἡλικίαν των ὀφείλουσιν αἱ ξενιζόμεναι νὰ εἴπωσι, καὶ πόσας νύκτας διέμειναν ἐν τῷ ἀσύλῳ. Δύνανται δὲ νὰ διανυκτερεύσωσι πεντάκις τοῦ μηνός· ἀλλὰ καὶ συχνότερον ὅμως ἐὰν προσέλθωσι, δὲν ἀποδιώκονται.

Μέχρι τῆς ἐνάτης π. μ. ὥρας δύνανται νὰ διαμείνωσιν ἐν τῷ ἀσύλῳ ἐργαζόμεναι, συνδικαλεγόμεναι, ἀναγινώσκουσαι. Ὑπάρχουσι δὲ πρὸς τοῦτο ἀντίτυπα τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ἄλλα τινὰ χάριν τοῦ λαοῦ συγγραμμάτια. Ἐὰν δὲ θέλωσι νὰ ἐπιτελεύσωσι τὰ ἐνδύματά των, ὑπάρχει ἄσθονος κλωστή, βελόνη, καὶ τεμάχια ὑφανμάτων διαφόρων. Παρέχεται δὲ καὶ χάρτης καὶ γραφίδες καὶ μελάνη δωρεὰν εἰς τὰς θελούσας νὰ γράψωσι.

Μετὰ πλείστης δ' ὄψης εὐλαθείας ἀπορρῶνται πᾶν δυνάμενον νὰ παροξύνῃ ἢ ἐξερεθίσῃ τὰς φιλοξενουμένας· διὰ τοῦτο καὶ ἡ διευθύντρια ὀφείλει νὰ μὴ εἰσέρχεται εἰς τὰ ὑπνωτήρια εἰ μὴ ἐν μεγίστῃ ἀνάγκῃ.

Τὰ ὑπνωτήρια εἶναι τέσσαρα τὸν ἀριμὸν, δύο μεγάλα αἵθουσαι μετὰ εἴκοσι τεσσάρων κλινῶν καὶ δύο μικρότεροι μετὰ κλινῶν τεσσαράκοντα περίπου. Ἐν ἀνάγκῃ δύνανται νὰ προστεθῶσι καὶ πλείονες κλίνας.

Ὁ ἀνὴρ τῆς διευθύντριας ἔργον ἔχει νὰ φροντίξῃ περὶ εὐρέστως ἐργασίας, χάριν τῶν νεανίδων μάλιστα, αἵτινες ἐπιθυμοῦσι νὰ εἰσχωθῶσιν εἰς οἰκίαν ἢ ἄλλην τινὰ θέσιν.

Εἰς οὐδεμίαν δὲ ὑποχρέωσιν ὑποβάλλονται αἱ φιλοξενουμέναι· διότι οὔτε νὰ σαρώσωσι τὰς αἰθούσας εἶναι ὑπόχρεοι, οὔτε νὰ καθαρίσωσι ὅ,τι δήποτε ἐχρησίμευσεν αὐταῖς κατὰ τὴν ἐν τῷ ἀσύλῳ διαμονὴν των. Ἐν ᾧ ἔκ· ὑπῆρχε τὸ τοιοῦτον, οὐκ εὐκαταρρόνητος ἀνακούφισις τῶν δαπανῶν τοῦ καταστήματος θὰ ἐγένετο. Σημειωτέον δ' ὅτι μέχρι τοῦδε ἡ ἀστυνομία οὐδὲν ἔπενθε εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τοῦ καταστήματος ἀρεῖσαι ἐλευθέρων τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν.

Τὰ ὑπνωτήρια κείνται ἐν τοῖς ἀνωτέροις ὀρόφοις, κατὰ δὲ τὴν ἰσόγειον ὑπάρχουσι τὸ διευθυντήριον, τὸ νοσοκομεῖον, θαλαμίσκος ἔχων τοὺς τοίχους κεκαλυμμένους διὰ γυνδρῶν καὶ μαλακῶν στρωμάτων προφυλακτόντων τοὺς παράρρονας, ἐὰν ποτε τύχῃ νὰ προσέλθῃ τοιοῦτος, ἀπὸ τοῦ νὰ θρῆσσωσι τὴν κεφαλὴν των τύπτοντες αὐτὴν ἐπὶ τοῦ τοίχου. Πρὸς δὲ τούτοις ὑπάρχει συν-

εντευκτήριον, μαγειρεῖον, λουτρῶνες καὶ πλυντήριον.

Ἀμφότερα τὰ ἐν Βερολίῳ ἄσυλα, τὸ τε τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, ἐξέτισαν τὸ 1878 ἔτος 120,720 ψυχάς, ὧν 106,185 ἄνδρας καὶ 14,535 γυναῖκας.

Ἡ φιλόξενος αὕτη ἑταιρία ἰδρυθεῖσα τῷ 1869 εἶχεν ἐνοικίασει κατὰ πρῶτον οἰκίαν τινὰ ὡς ἄσυλον τῶν γυναικῶν· μετὰ δὲ ταῦτα προσετέθη καὶ τὸ τῶν ἀνδρῶν. Νῦν δὲ ἡ ἑταιρία ἔχει ἰδιόκτητα καταστήματα.

Ἀπὸ τοῦ 1869 μέχρι σήμερον ἔτυχον περιθάλψεως ἐν τοῖς ἀσύλοις τούτοις 67,451 γυναῖκες, 70,555 νεάνιδες, 19,534 παιδιὰ, 1108 βρέφη καὶ 548,919 ἄνδρες, δαπανηθέντων 201,222 μάρκων (τοῦ μάρκου δυναμένου φράγκ. 1,25), καὶ τῆς δαπάνης καλυφθείσης διὰ τῶν ἐταιρικῶν κεφαλαίων, συμποσομένων νῦν εἰς 481,939 μάρκα.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΑΕΡΟΣΤΑΤΩΝ

Ἡ ἐν Λονδίῳ ἑταιρία τῆς ἀεροστατικής, οὐ πρὸ πολλοῦ συστήσει καὶ δραστηρίως ἐργαζομένη, διωρῶνται ἐσχάτως διαγωνισμὸν μεταξὺ ἀεροστάτων, ταῦτοχρόνος εἰς τὸν ἀέρα ἀνυψωθέντων, ὅπως ἐξετάσωσι τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀερίων βευσμάτων εἰς διάφορα ὕψη, καὶ ποιήσωσι καὶ ἄλλας μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις.

Ἡ ἀνάβασις συνέπεσεν ἐν καιρῷ λίαν καταλήλω, ἀλλὰ περιττάσαι ἀπροσδόκητοι παρεκώλυσαν τὴν ἐκτέλεσιν ὅλου τοῦ προγράμματος. Τινὰ τῶν ἀεροστάτων δὲν ἐπέτυχον νὰ ἀνυψωθῶσι, πάντα δὲ τὰ ἄλλα ἔλαβον διεύθυνσιν Β, ΒΑ, ἀνελλόντα εἰς ὕψος 1,600 μέχρι 3,000 μέτρων.

Ἐνὸς τούτων ἐπέβαινε ὁ ἀεροναύτης Simons καὶ ὁ σχεδιαστὴς Wyllie. Ὅταν τὸ ἀερόστατον ὑψώθη 3,000 μέτρα ὑπὲρ τὴν γῆν, ἡ ὑπὸκάτω κειμένη ἀχανὴς πόλις τοῦ Λονδίνου ἦτο ἀφανὴς, καλυπτομένη ὑπὸ πυκνοῦ καπνοῦ ὁμοιάζοντος πρὸς θάλασσαν νεφῶν. Μετὰ μικρὴν ὅμως, σιδαθείσης κατ' ὀλίγον τῆς οὐρανόσφαιρας, οἱ ἀεροπόροι ἠδυνήθησαν νὰ θαυμάσωσι τὸ πανόραμα τῆς ὑπ' αὐτοὺς ἐκτεινομένης ἀπεράντου πόλεως.

Μακρὰν αὐτῶν, ὀλίγον κατωτέρω, εἶδον αἰωρούμενον ἐν τῷ ὀρίζοντι ἄλλο ἀερόστατον. Ὁ Γάμος καὶ οἱ εἰς αὐτῶν συμβάλλοντες μικρότεροι ποταμοὶ ἐφαίνοντο ὡς ἀργυραὶ ταινίαι ἐξελισσόμεναι μέχρι τῆς θαλάσσης ἀποτελούσης τὸ τέρμα τοῦ ὀρίζοντος· τὰ δὲ πλοῖα δὲν παρίστανον ὄγκον μεγαλύτερον μυῶν. Ὑπόκωφος βοῆ, διακοπτομένη ὑπὸ τῶν ὀξέων συριγγῶν τῶν ἀτμαμαζῶν τοῦ σιδηροδρόμου, ἐπλήρου τὴν περὶ αὐτοὺς ἀτμοσφαιραν, φαινομένη ὡς ἡ ἀναπνοὴ τῆς βρετανικῆς πρωτεύουσας.

Μετ' ὀλίγον τὸ Λονδίον ἠφανίσθη. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἀερόστατον ἐξαντλήσαν τὸ ἔρμα ὅπως διατηρηται εἰς ὑψηλὰς χώρας, ἄρχεται καταβαίνειν

κατὰ μικρόν. Οἱ χωρικοὶ βλέπουσιν αὐτὸ καὶ προστρέχουσιν εἰς τὸ σημεῖον τῆς καταβάσεως· τελευταῖον ῥίπτεται ἡ ἀγκυρα, ἣν ἐμπήγουσιν εἰς τὸ ἕδαφος, καὶ ἡ τεραστία σφαῖρα σύρεται πρὸς ἀγρὸν καλυπτόμενον ὑπ' ἀχύρων ἵνα καθελκυσθῇ. Οὕτω καταβαίνουσι αἱ ἀεροπόροι, τὸ δὲ ἀερόστατον κενωθὲν τοῦ ἀέρος συμπαραλαμβάνεται ὑπ' αὐτῶν ἐν ἀμάξῃ, ἣτις τοὺς μεταφέρει εἰς τὸν πλησιέστερον σιδηροδρομικὸν σταθμὸν. * *

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ Πιρὼν καθήμενος πλησίον εἰς τὸ παράθυρόν του, εἶδεν εἰσερχόμενον ἡμέραν τινὰ εἰς τὴν οἰκίαν του τὸν Βολταῖρον. Ἐν τούτοις ὁ κώδων δὲν ἀκούσται, ἀλλ' ἔγραψέ τις μόνον ἐπὶ τῆς θύρας τι διὰ τῆς κρητίδος καὶ ἀνεχώρησεν. Ὁ Πιρὼν σκανδαλισθεὶς ἤνοιξε τὴν θύραν, καὶ βλέπει τὴν λέξιν « Ἀνόητος ! » γραμμένην σαφέστατα καὶ ὁλόγραφα. Ὁ Πιρὼν δὲν ἦτο ἄνθρωπος ἱκανὸς νὰ παραμελήσῃ τὴν πληρωμὴν. Μετὰ τινὰς ἡμέρας λοιπὸν ἔρχεται μεγαλοπρεπῶς καὶ ἐπιδεικτικῶς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Βολταῖρου, ὅστις δὲν δύναται νὰ κρύψῃ τὴν ἐκπλήξιν του. — Κύριε! λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Πιρὼν, τὸ διάβημά μου τοῦτο δὲν πρέπει νὰ σᾶς ἐκπλήττῃ· τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας εἶδα τὸ ὄνομά σας ἐπὶ τῆς θύρας μου, καὶ ἔσπευσα νὰ σᾶς ἀποδώσω τὴν ἐπίσκεψιν, τὴν ὁποῖαν μοὶ ἐκάματε.

Ἡ κυρία *, γνωστὴ καθ' ἑπάσαν τὴν Ἀττικοβοιωτίαν διὰ τὴν ἐπιρροὴν φλυαρίαν της, ἐκάλεσε πρὸ μικροῦ τὸν ἰατρὸν. . . ., ὅπως τὸν συμβουλευθῇ.

Τῷ εἶπεν ὅτι πάσχει ἀπὸ κεφαλαλγίας, ὀδυνηρὰ κεντήματα, κτλ. . .

— Δὲν ἔχετε ἀνάγκην καμμιάς θεραπείας. Ἄρκει μόνον νὰ ἡσυχάσετε! . . λέγει ὁ ἰατρὸς ὅστις ἐγνώριζε τὴν πελάτιν του.

— Καὶ ἡ γλῶσσά μου, ἰατρέ; Δὲν κυττάζετε καὶ τὴν γλῶσσάν μου;

— Ἄ, ἀκριβὴ μου κυρία, ἡ γλῶσσά σας καὶ αὐτὴ ἔχει ἀνάγκην ἀναπαύσεως.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἐν ἔτει 1839, ὅτε ἡ γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐβράβευσεν ἐν τῶν ποιημάτων τῆς κυρίας Colet, ὁ Ἄλφόνσος Karr ὠμίλησεν ἐν ταῖς Guèpes μετ' εἰρωνείας περὶ τοῦ βραβευθέντος ποιήματος καὶ τῆς ποιητρίας του. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἔργου τούτου, ὁ Ἄλφόνσος Karr, εὐρισκόμενος ἐν τῷ κήπῳ του, βλέπει ἐρχομένην πρὸς αὐτὸν κυρίαν τινὰ.

— Ὁ κύριος Karr; λέγει.

— Εἶμαι ἐγὼ, κυρία· τί δύναμαι νὰ πράξω πρὸς ἐκδούλευσίν σας;

— Ἐχω νὰ σᾶς ὁμιλήσω. Ἄς ἐμβωμεν εἰς τὴν οἰκίαν σας.

Ὁ κύριος Karr ἔκλινε διὰ ν' ἀφήσῃ νὰ προηγηθῇ αὐτοῦ ἡ κυρία· ἀλλ' αὕτη ἀποποιεῖται λέγουσα:

— Ὅχι, προηγηθῆτε σεῖς, διὰ νὰ μοὶ δείξητε τὸν δρόμον.

Ἄλλὰ μόλις ὁ Karr ἔκαμεν ὀλίγα βήματα, καὶ ἡ κυρία σηκώσασα τὴν χεῖρα κατήνεγκεν ἐπ' αὐτὸν πληγὴν δι' ἐγχειριδίου. Παρευθὺς ὁ Karr τῆς ἤρπασε τὴν χεῖρα, καὶ τὸ ἐγχειρίδιον ἐξέσχισε μόνον τὴν χειρίδα τοῦ ὑποκαμίσου του, καὶ ἐπήνεγκεν ἀμυχήν τινα εἰς τὸ δέριμα. Ἡ γυνὴ αὕτη ἦτο ἡ κυρία Colet.

«Οἱ τοῖχοι τοῦ γραφείου μου, λέγει ὁ Karr ἐν τινι τῶν μυθιστορημάτων του, εἶξ οὐ ἀποσπῶμεν τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο, ἦσαν σκεπασμένοι ἀπὸ εἰκόνας, ὅπλα καὶ διάφορα ἄλλα πράγματα περιργίας ἄξια. Ἐζήτησα μίαν θέσιν κενὴν, ὅπου καὶ ἔθεσα τὸ ἐγχειρίδιον μετὰ τῆς ἐξῆς ἐπιγραφῆς: *Donné dans le dos par Mme Colet* (Κατηνέχθη ὀπισθεν ὑπὸ τῆς Κ^αs Colet)».

Ἡρώτησέ τις τὸν Fontenelle ποῖαν τινὰ γνώμην ἔπρεπε νὰ ἐφοράζῃ προκειμένου περὶ ποιημάτων.

— Λέγετε πάντοτε ὅτι εἶνε κακά. Μόλις θ' ἀπατηθῆτε ἅπαξ εἰς τὰ χίλια.

Ἄγγλικὴ παροιμία συνηθεσάτη παρὰ ταῖς Ἀγγλίαις, ὅσαι θηρεύουσι σύζυγον:

«Προτιμότερον διὰ τὴν γυναῖκα νὰ εἶνε ὁ θησαυρὸς γέροντος, παρὰ ἡ δούλη νέου».

???

ΙΩΝΑΣ.

ΛΗΘΕΙΑΙ

* * Ὁ ἱππότης ἄλλοτε ἦτο πολεμιστὴς κατὰ φρακὰς ἀπὸ χάλυβος, μὲ βάδισμα εὐγενὲς καὶ μεγαλοπρεπές, μὲ σιδηροῦν τὸ ἄκρον τῆς χειρὶδος του, μὲ στῆθος πλατὺ, ἔτοιμος ν' ἀψήρησῃ οἰονδήποτε κίνδυνον χάριν τῆς κυρίας του ἢ τοῦ βασιλέως του. Τὴν σήμερον εἶνε ἀδύνατον νὰ εἰσελθῆς εἰς αἰθουσάν τινα, χωρὶς νὰ ἴδῃς ἐκεῖ δέκα, εἴκοσι κυρίους ἐνδεδυμένους μαῦρα, ἰσχνούς, φαλακροὺς καὶ ἀσθενικούς. Οἱ κύριοι οὗτοι εἶνε ἱππῶται. (Ἄλφόνσος Κάρ).

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τὰ κελύφη τῶν ὠῶν συνήθως χάνονται ἀπορριπτόμενα εἰς τοὺς σωροὺς τῶν ἀκαθαρσιῶν, ὅπερ εἶνε μεγάλη ἀπώλεια διὰ τοὺς κτηνοτρόφους, εἰς οὓς τὰ κελύφη ταῦτα εἶνε χρησιμώτατα.

Κοπανίζων καὶ ἀναμιγνύωντις αὐτὰ εἰς τὰς τροφὰς τῶν ὀρνίθων, τῶν χειριδίων καὶ ἄλλων ζώων, συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὀστέων τῶν ζώων τούτων καὶ εἰς τὴν καθόλου αὐξήσιν των. Οὐδεμία δ' ἀμφιβολία ὅτι προκαλοῦσι μεγάλως τὴν γέννησιν ὠῶν τὰ κελύφη ταῦτα διδόμενα πρὸς τροφήν εἰς τὰς ὀρνίθους.